

Paweł Przewłocki
Warszawska Grupa Neutrinowa
Narodowe Centrum Badań Jądrowych

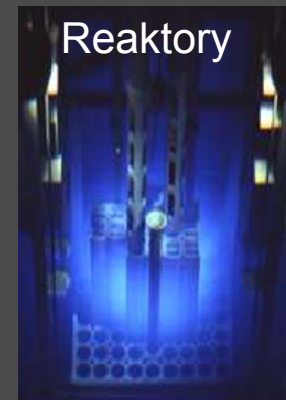
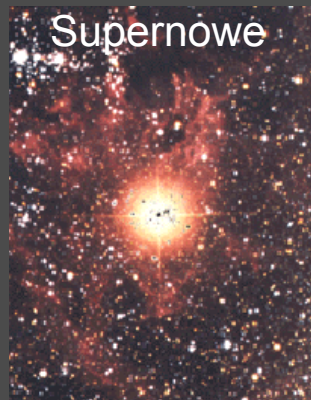
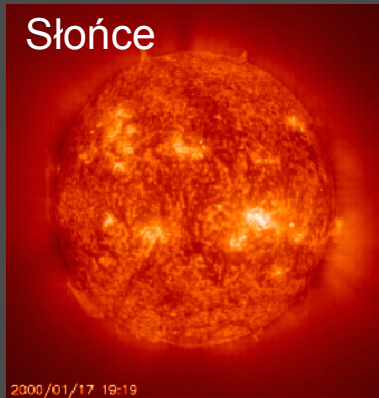
NOWOŚCI W FIZYCE OSCYLACJI NEUTRIN: WYNIKI Z DAYA BAY

O czym będę mówił

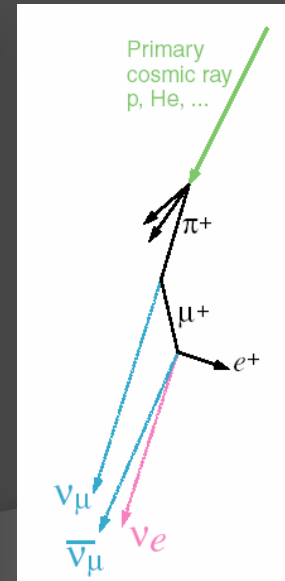
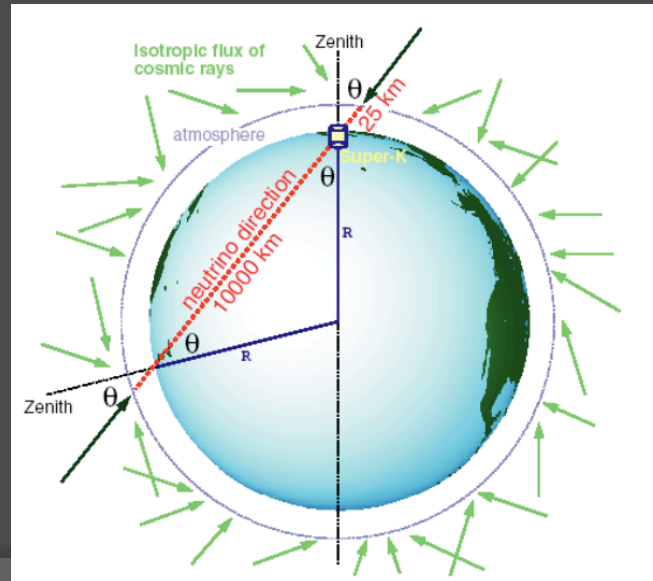
- Oscylacje neutrin
- Neutrina reaktorowe
- Eksperyment Daya Bay i jego odkrycie
- Potwierdzenie z eksperymentu RENO
- Spojrzenie w przyszłość

Skąd się biorą neutrino

Promieniowanie kosmiczne

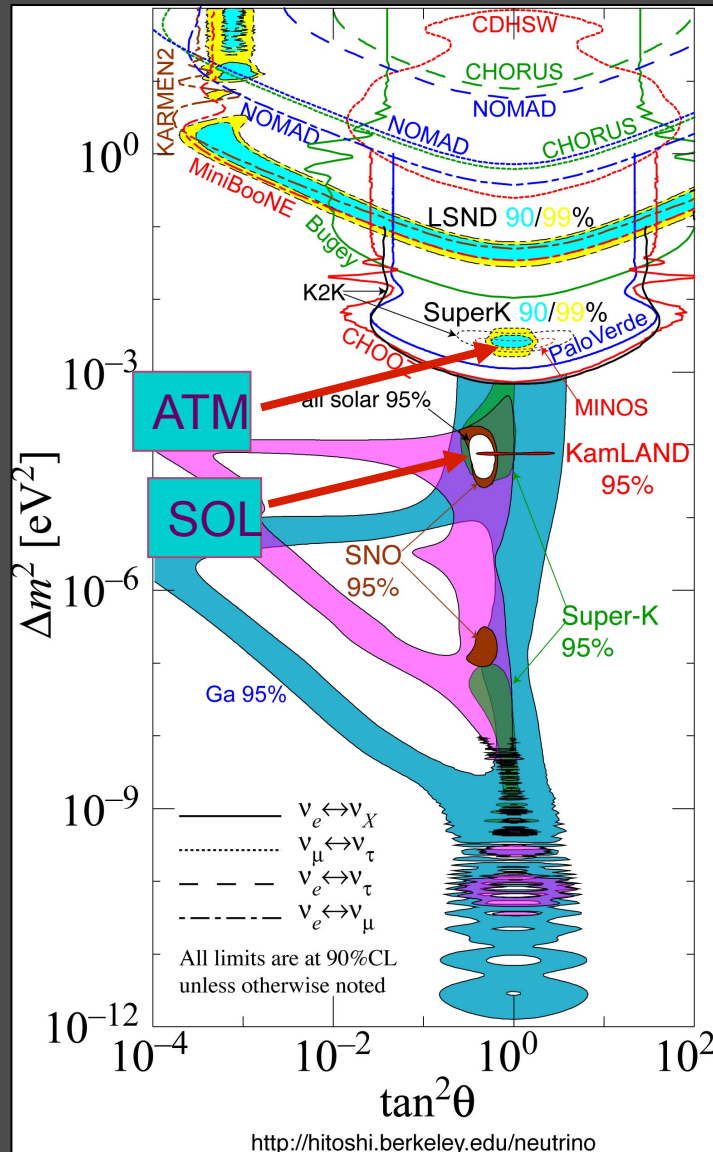

Oscylacje neutrin

- Przy założeniu oscylacji dwuzapachowych mamy dwa tzw. parametry oscylacji: kąt mieszania, kwadrat różnicy mas

$$\begin{pmatrix} \nu_x \\ \nu_y \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \cos\theta & \sin\theta \\ -\sin\theta & \cos\theta \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \nu_1 \\ \nu_2 \end{pmatrix}$$

$$P(\nu_x \rightarrow \nu_y) = \sin^2(2\theta) \sin^2\left(1.27 \frac{\Delta m^2 L}{E}\right)$$

Dwa zestawy rezultatów: 'atmosferyczne' (małe L/E) i 'słoneczne' (duże L/E)

Oscylują 3 zapachy

Oscylacje neutrin

FLAVOR

MASS

$$\begin{pmatrix} \nu_e \\ \nu_\mu \\ \nu_\tau \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & \cos\theta_{23} & \sin\theta_{23} \\ 0 & -\sin\theta_{23} & \cos\theta_{23} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \cos\theta_{13} & 0 & \sin\theta_{13}e^{-i\delta} \\ 0 & 1 & 0 \\ -\sin\theta_{13}e^{-i\delta} & 0 & \cos\theta_{13} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \cos\theta_{12} & \sin\theta_{12} & 0 \\ \sin\theta_{12} & \cos\theta_{12} & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \nu_1 \\ \nu_2 \\ \nu_3 \end{pmatrix}$$

„atmospheric”
SK, K2K, MINOS

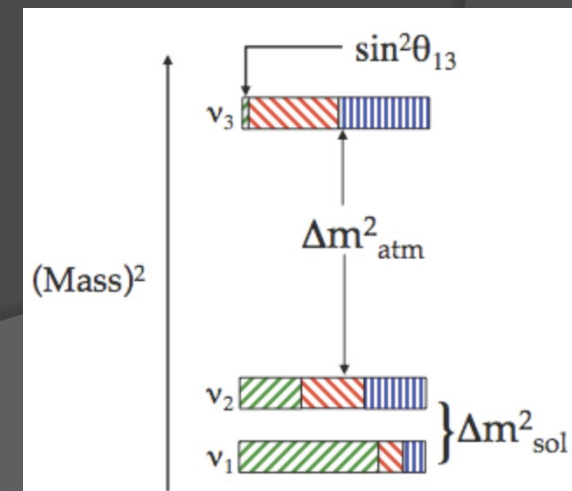
CHOOZ,
Daya Bay, Reno

„solar”
SNO, KamLand

parameter	best fit	2σ	3σ
$\Delta m_{21}^2 [10^{-5} \text{eV}^2]$	$7.59^{+0.23}_{-0.18}$	7.22–8.03	7.03–8.27
$ \Delta m_{31}^2 [10^{-3} \text{eV}^2]$	$2.40^{+0.12}_{-0.11}$	2.18–2.64	2.07–2.75
$\sin^2 \theta_{12}$	$0.318^{+0.019}_{-0.016}$	0.29–0.36	0.27–0.38
$\sin^2 \theta_{23}$	$0.50^{+0.07}_{-0.06}$	0.39–0.63	0.36–0.67
$\sin^2 \theta_{13}$	$0.013^{+0.013}_{-0.009}$	≤ 0.039	≤ 0.053

Table A1. Current update of Tab. 1: Best-fit values with 1σ errors, and 2σ and 3σ intervals (1 d.o.f.) for the three-flavour neutrino oscillation parameters from global data including solar, atmospheric, reactor (KamLAND and CHOOZ) and accelerator (K2K and MINOS) experiments.

Schwetz et al. arXiv:0808.2016v3 [hep-ph]

Co dotąd chcieliśmy zmierzyć

- I etap
  - zwiększenie precyzji pomiarów uprzednio zmierzonych parametrów oscylacji
  - Pomiar θ_{13}
- II etap (potrzebny pomiar $\theta_{13} > 0$)
  - Zbadanie symetrii CP w sektorze neutrinowym, hierarchii mas, efektów materii
  - Potrzebne neutrino i antyneutrino
- Realizacja celów – 2 podejścia
  - Eksperymenty reaktorowe (Double Chooz – Francja, Daya Bay – Chiny)
  - Silne wiązki akceleratorowe (T2K – Japonia, Nova – USA), możliwość badania hierarchii mas (efekty materii) i CP

Jak mierzymy θ_{13}

Eksperymenty reaktorowe:

$$P_{ee} \approx 1 - \sin^2 2\theta_{13} \sin^2 (1.27 \Delta m_{13}^2 L/E) - \cos^4 \theta_{13} \sin^2 2\theta_{12} \sin^2 (1.27 \Delta m_{12}^2 L/E)$$

$$\bar{\nu}_e \rightarrow \bar{\nu}_e$$

Eksperymenty akceleratorowe z długą bazą:

$$P_{vac}(\nu_\mu \rightarrow \nu_e) = \sin^2 2\vartheta_{13} \cdot \sin^2 \vartheta_{23} \cdot \sin^2 \frac{1.27 \Delta m_{13}^2 \cdot L}{E} + f(\delta_{CP}, \text{sgn}(\Delta m_{13}^2))$$

$$\nu_\mu \rightarrow \nu_e$$

Neutrina reaktorowe:

- Czysty sygnał bez wpływów δ czy efektów materii
- Relatywnie tanie eksperymety

Antyneutrino reaktorowe

- Antyneutrino elektronowe emitowane w rozpadach beta minus materiałów promieniotwórczych w reaktorze (izotopy uranu i plutonu)
- Ok. 4.5% energii wyzwalanej w rozpadach ucieka w postaci neutrin
- Rejestrujemy spektrum o energiach rzędu kilku MeV

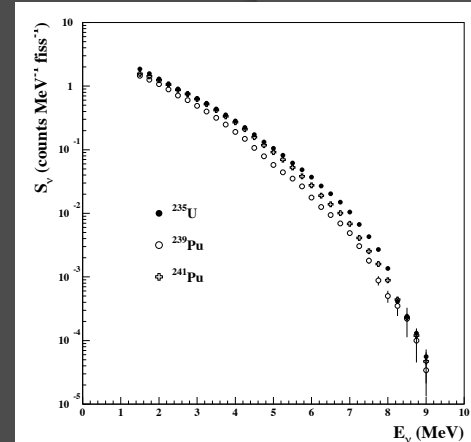
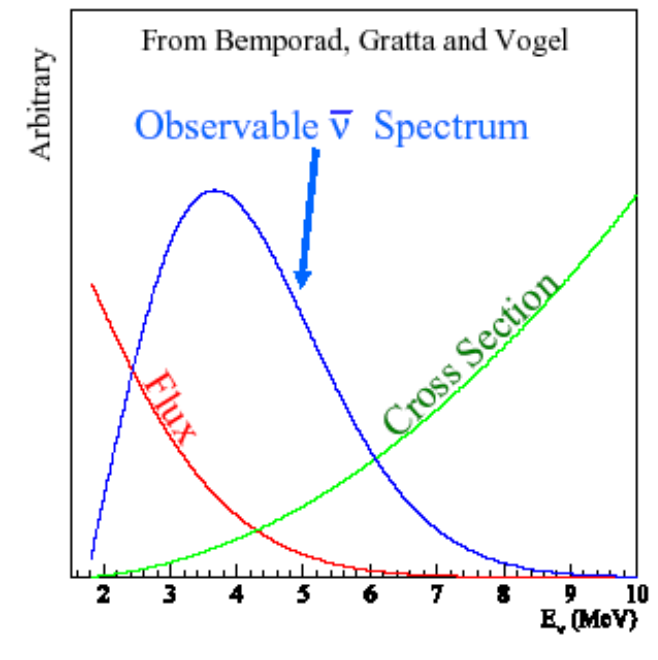
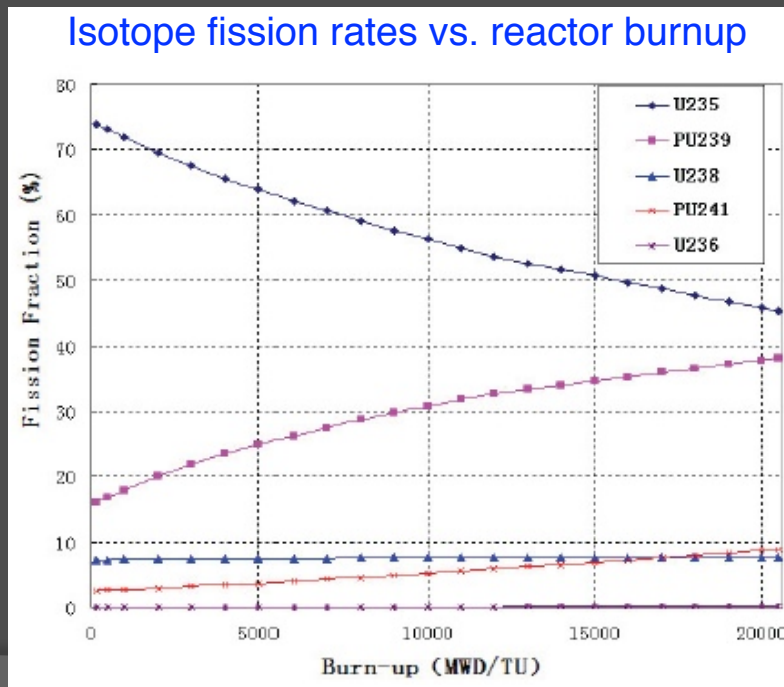

Fig. 1.4. Yield of antineutrinos per fission for the several isotopes. These are determined by converting the corresponding measured β spectra [33].

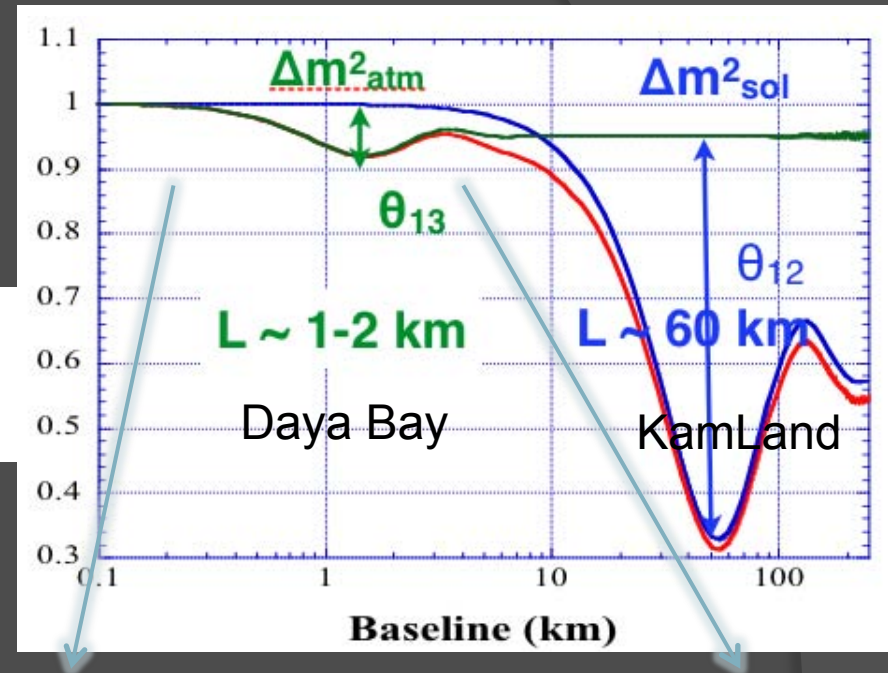

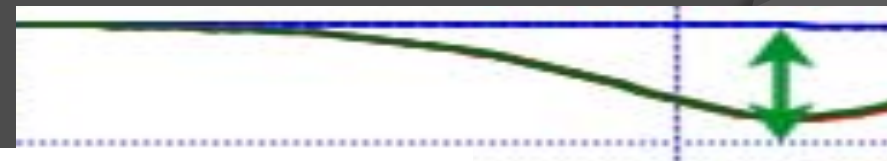
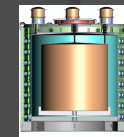
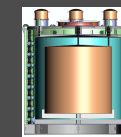
Oscylacje neutrin reaktorowych

$$P_{ee} \approx 1 - \sin^2 2\theta_{13} \sin^2 \left(\frac{\Delta m_{31}^2 L}{4E_\nu} \right) - \cos^4 \theta_{13} \sin^2 2\theta_{12} \sin^2 \left(\frac{\Delta m_{21}^2 L}{4E_\nu} \right)$$

- Dwie częstości oscylacji, związane z Δm_{13}^2 i Δm_{12}^2
- Oscylacje o większym okresie zaobserwowane przez eksperyment KamLAND, bliższe minimum badane przez Chooz, Daya Bay, RENO
- Detektor bliski w celu redukcji błędów systematycznych związanych z niepewnością strumienia neutrin z reaktorów

Daya Bay

First proposed by L. A. Mikaelyan and V.V. Sinev, Phys. Atomic Nucl. 63 1002 (2000)

$$\frac{N_f}{N_n} = \left(\frac{N_{p,f}}{N_{p,n}} \right) \left(\frac{L_n}{L_f} \right)^2 \left(\frac{\epsilon_f}{\epsilon_n} \right) \left[\frac{P_{sur}(E, L_f)}{P_{sur}(E, L_n)} \right]$$

far/near $\bar{\nu}_e$ ratio   target mass   distances   efficiency   oscillation deficit

Pomiary w przeszłości

- Palo Verde & Chooz: brak sygnału

$$\sin^2 2\theta_{13} < 0.15 \text{ @ } 90\% \text{C.L.}$$

if $\Delta M^2_{23} = 0.0024 \text{ eV}^2$

- T2K: 2.5σ

$$0.03 < \sin^2 2\theta_{13} < 0.28 \text{ @ } 90\% \text{C.L. for NH}$$

$$0.04 < \sin^2 2\theta_{13} < 0.34 \text{ @ } 90\% \text{C.L. for IH}$$

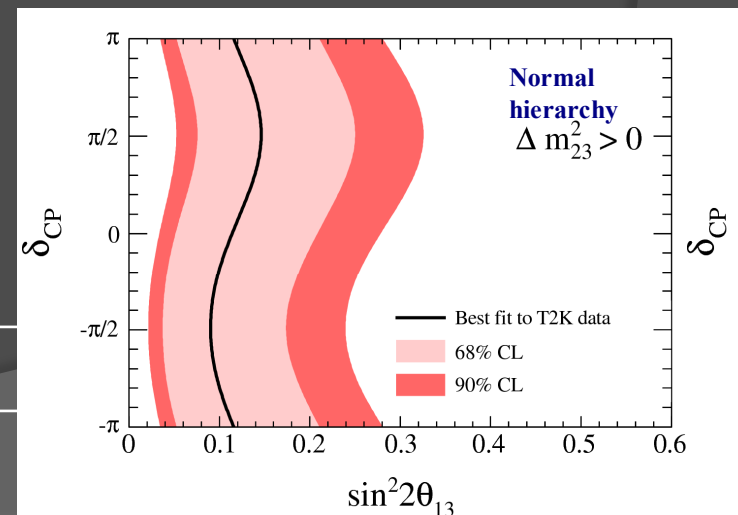
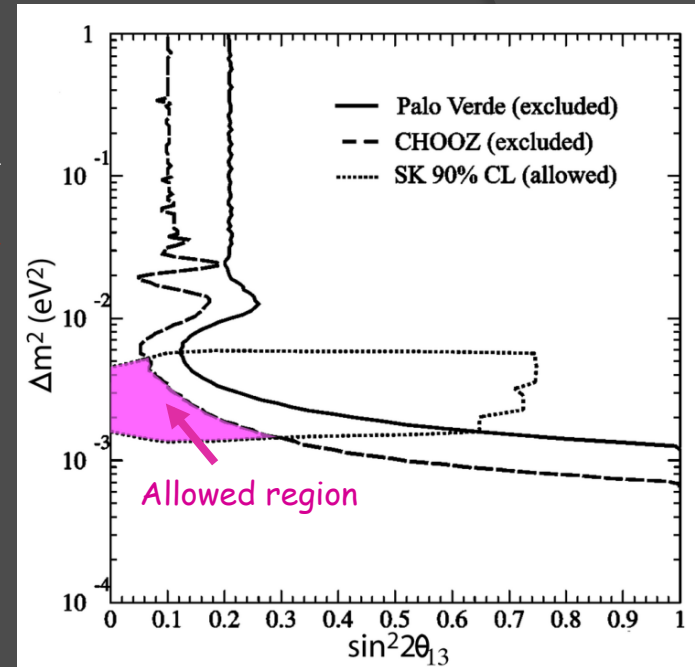
- Minos: 1.7σ

$$0 < \sin^2 2\theta_{13} < 0.12 \text{ @ } 90\% \text{C.L. NH}$$

$$0 < \sin^2 2\theta_{13} < 0.19 \text{ @ } 90\% \text{C.L. IH}$$

- Double Chooz: 1.7σ

$$\sin^2 2\theta_{13} = 0.086 \pm 0.041(\text{stat}) \pm 0.030(\text{sys})$$

Daya Bay Nuclear Power Plant

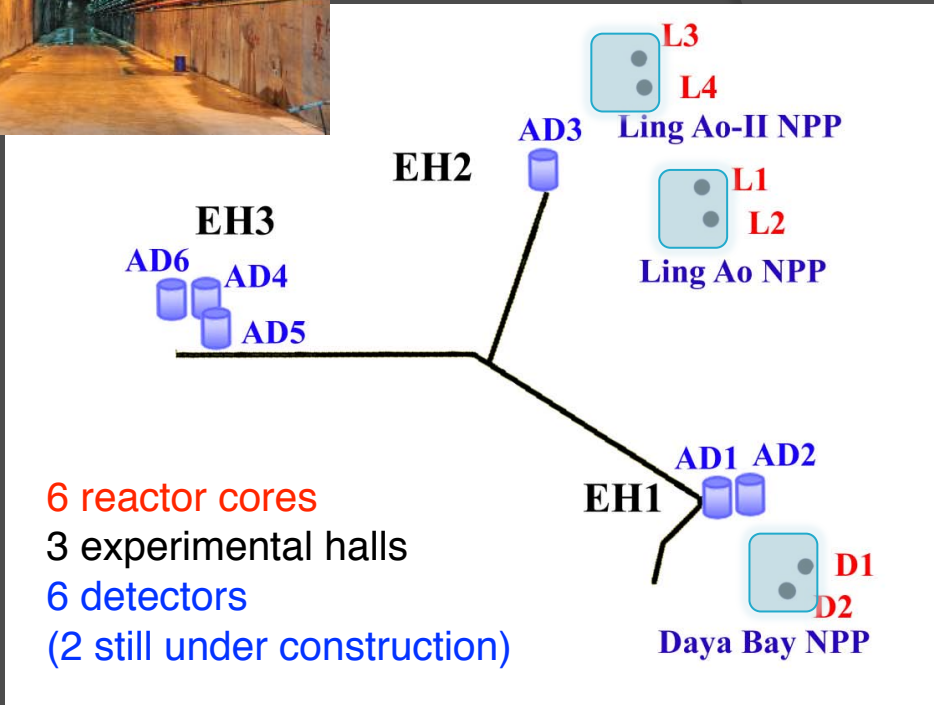
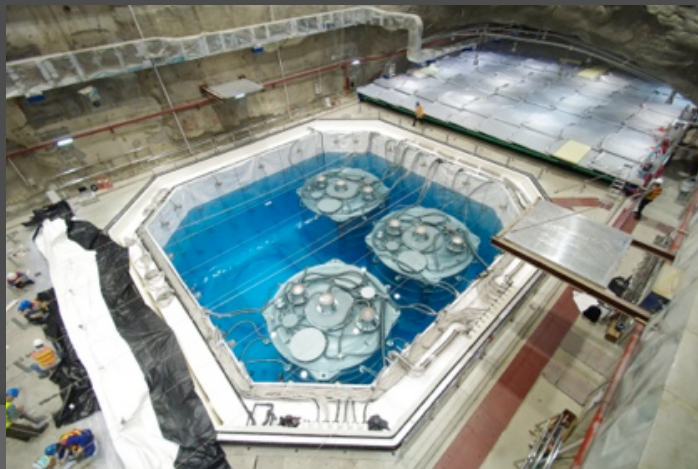
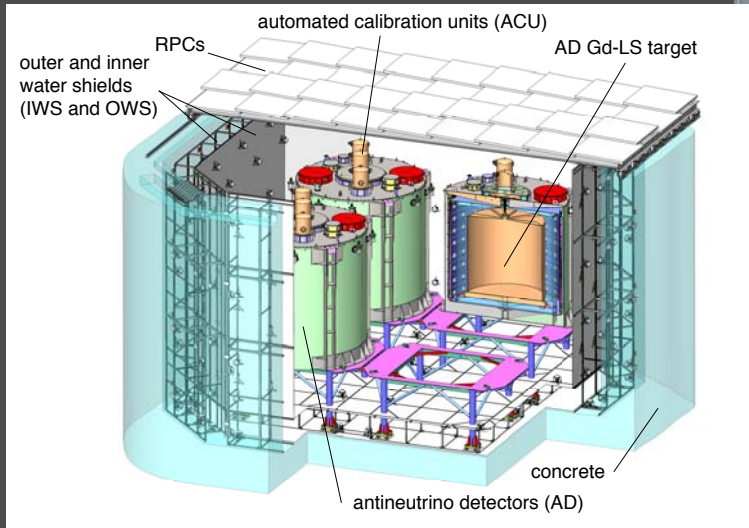

Elektrownie atomowe Dàyà Bay (大亚湾) i Lǐng ào (岭澳)

- 3 elektrownie, w każdej 2 reaktory
- Razem do 17.4 GW mocy
- Usytuowane w sąsiedztwie gór – wygodne miejsce dla umiejscowienia detektorów pod ziemią, tak aby zminimalizować tło od mionów kosmicznych

Eksperyment Daya Bay

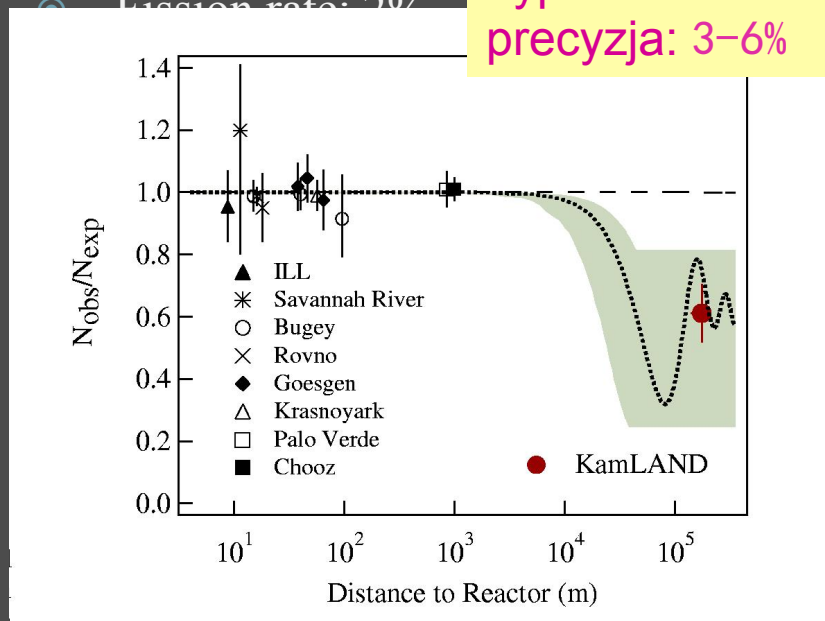
	Overburden (MWE)	R_{μ} (Hz/ m^2)	E_{μ} (GeV)	D1,2 (m)	L1,2 (m)	L3,4 (m)
EH1	250	1.27	57	364	857	1307
EH2	265	0.95	58	1348	480	528
EH3	860	0.056	137	1912	1540	1548

Daya Bay: Cele i środki

Precyzja poprzednich eksperymentów:

- Moc reaktora: $\sim 1\%$
- Widmo: $\sim 0.3\%$
- Fission rate: 2%

Typowa precyzja: 3–6%

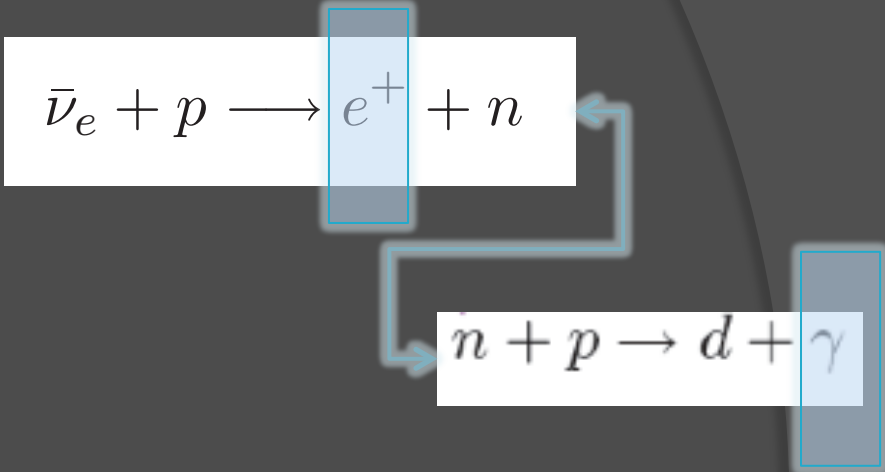
Cel eksperymentu Daya Bay: precyzja rzędu $\sim 0.4\%$

• Jak obniżyć błędy systematyczne:

- Identyczne bliski i daleki detektor
- Wiele identycznych modułów detekcyjnych
- Trójstrefowe moduły detekcyjne
- Wystarczająco głębokie laboratorium i ekranowanie detektorów
- Dwa uzupełniające się systemy detekcji mionów
- Przenośne moduły detekcyjne

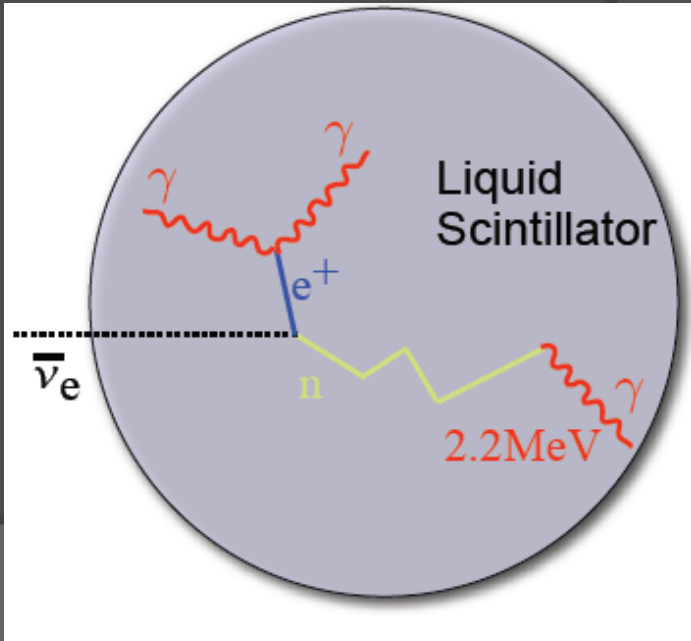
Mechanizm detekcji

- Medium: scyntylator domieszkowany gadolinem
- Proces: odwrotny rozpad beta
- Sygnał natychmiastowy dawany przez pozyton
- Sygnał opóźniony – wychwyty neutronu
- dzięki domieszkowaniu Gd
  - wyższy przekrój czynny na wychwyty
  - krótszy czas wychwyty (ok. 30 μs)
  - wyższa energia emitowanych fotonów – 8 MeV (dzięki temu lepiej się to odróżnia od naturalnej radioaktywności)

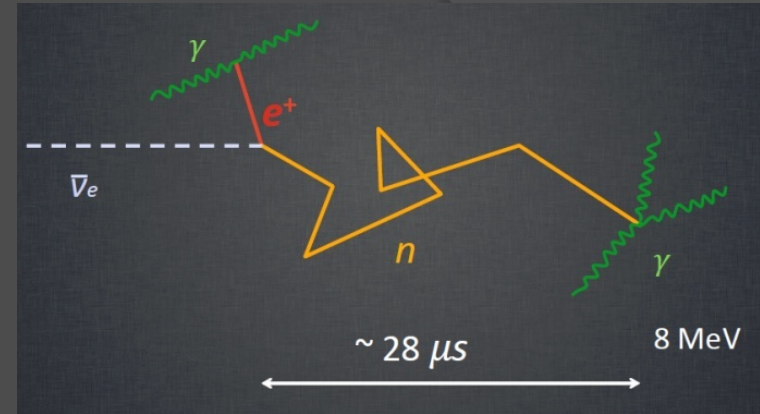

$$E_{\bar{\nu}} \cong T_{e^+} + T_n + (M_n - M_p) + m_{e^+}$$

$10-40 \text{ keV}$ 1.8 MeV: próg

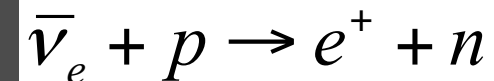
Sygnal i tło

◎ Sygnal:

- Natychmiastowy (prompt): e^+ , 1-10 MeV,
- Opóźniony (delayed): n , 2.2 MeV@H, 8 MeV @ Gd
- Wychwył po 28 ms w 0.1% Gd-LS

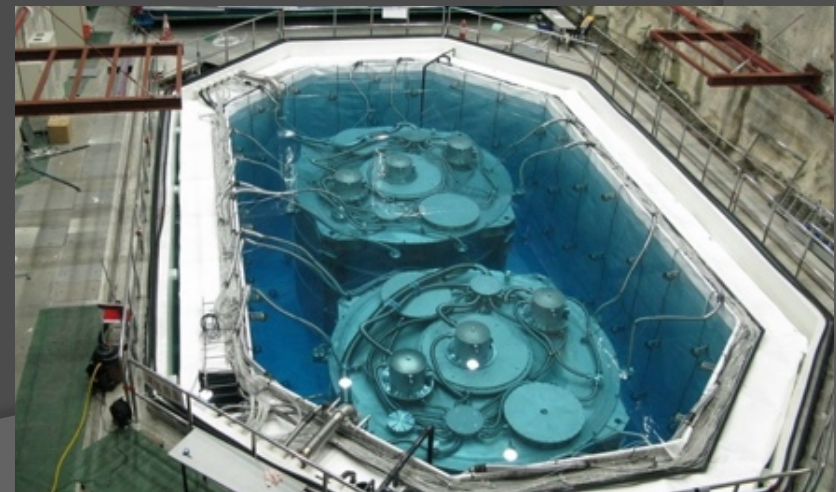
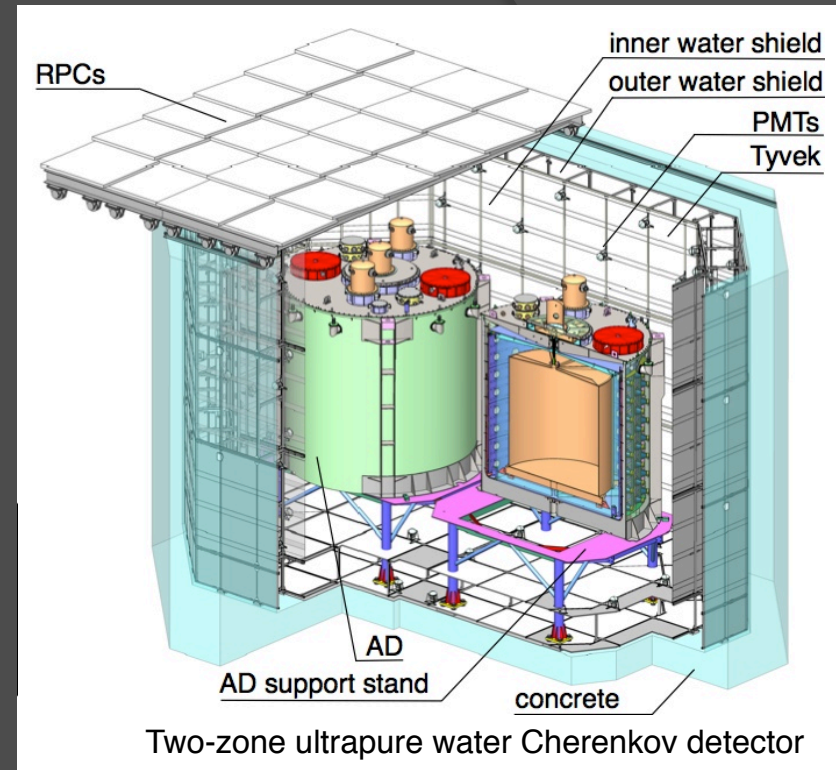
◎ Tło:

- **Nieskorelowane:** przypadkowe koincydencje $\gamma\gamma$, γn , nn
  - γ from U/Th/K/Rn/Co... in LS, SS, PMT, Rock, ...
  - n from α - n , μ -capture, μ -spallation in LS, water & rock
- **Skorelowane:**
  - Fast neutrons: prompt— n scattering, delayed— n capture
  - $^8\text{He}/^9\text{Li}$: prompt— β decay, delayed— n capture
  - Am-C source: prompt— γ rays, delayed— n capture
  - α - n : $^{13}\text{C}(\alpha, n)^{16}\text{O}$

Hale eksperymentalne

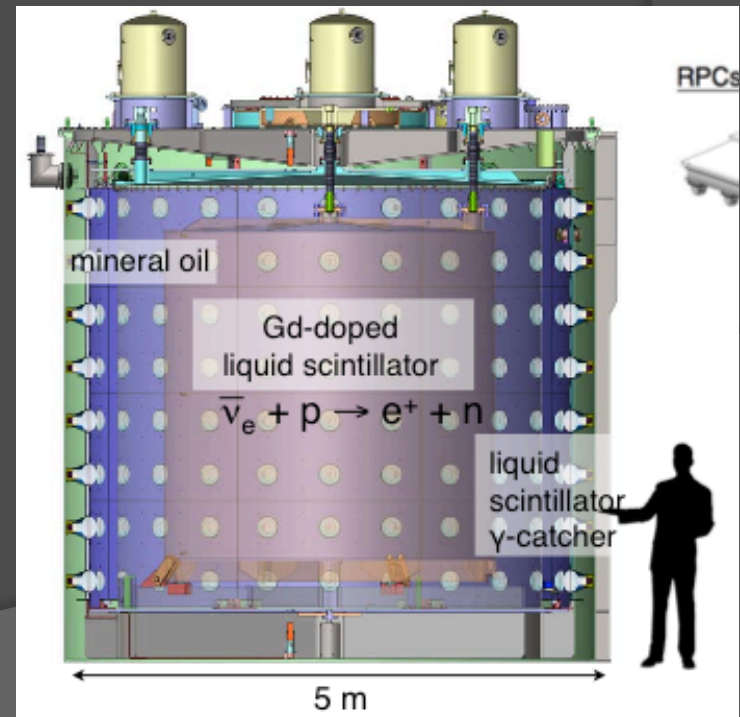
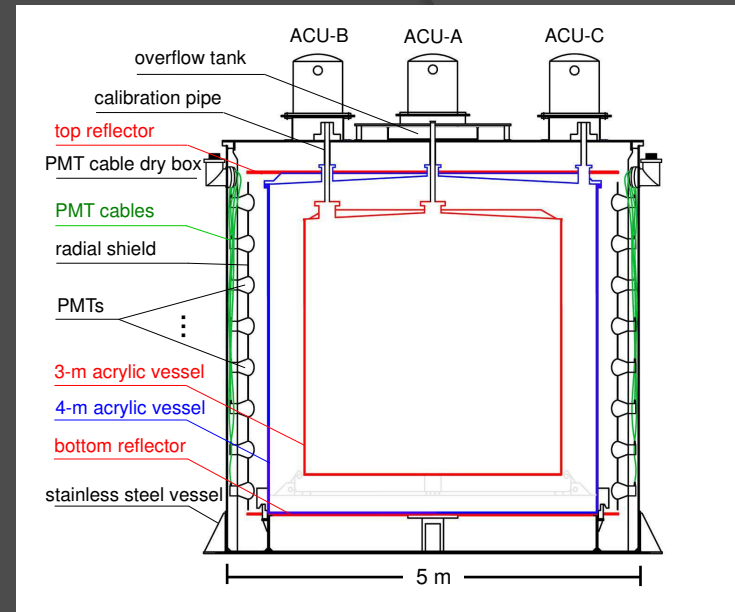
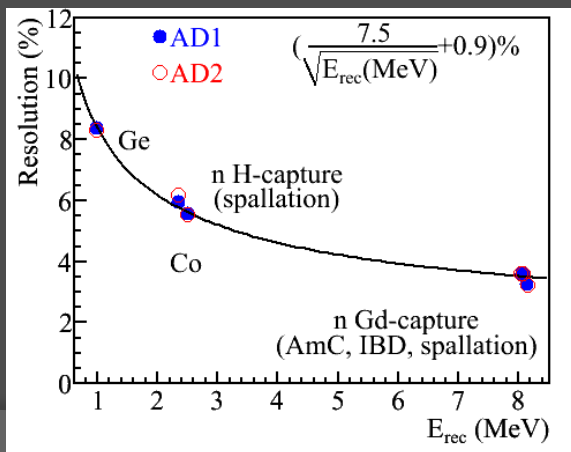
- W każdej hali
  - 2 lub 4 moduły detekcji antyneutrin (AD)
  - wodny detektor Czerenkowa – tzw. osłona wodna (przynajmniej 2.5 m wody w każdym kierunku)
    - 1200/1950 ton wody w dwóch wyseparowanych świetlnie przestrzeniach
    - wykrywa miony które mogą produkować neutrony spalacyjne w AD
    - spowalnia neutrony i pochłania gammy pochodzące ze skał
  - płaszczyzna RPC
    - komory RPC ułożone na zakładkę, nasuwane na basen z wodą i detektorami

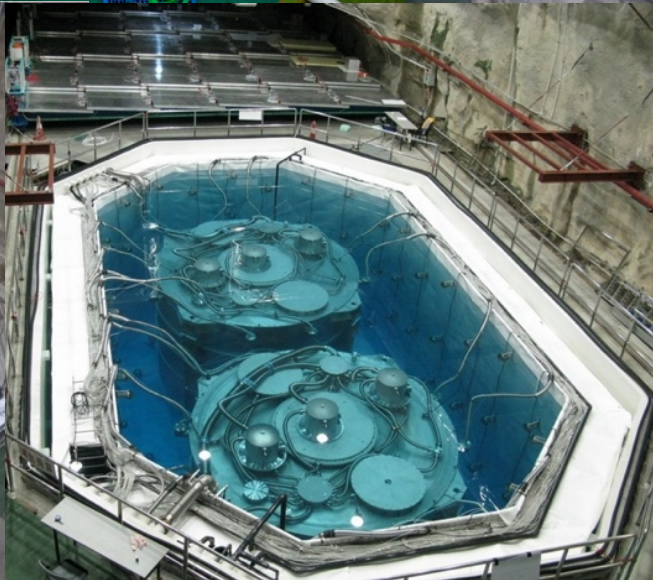
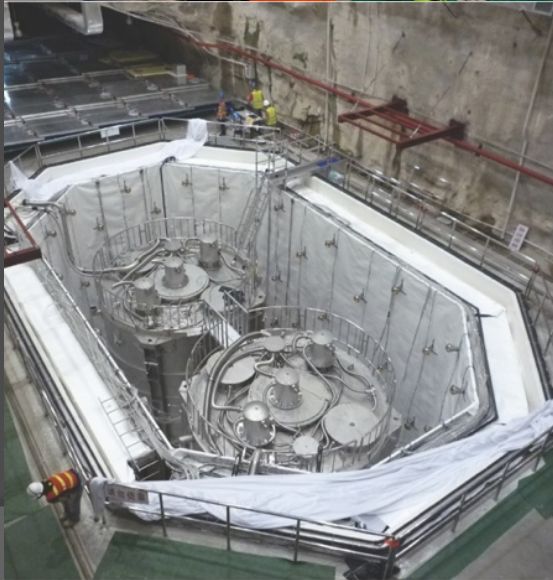
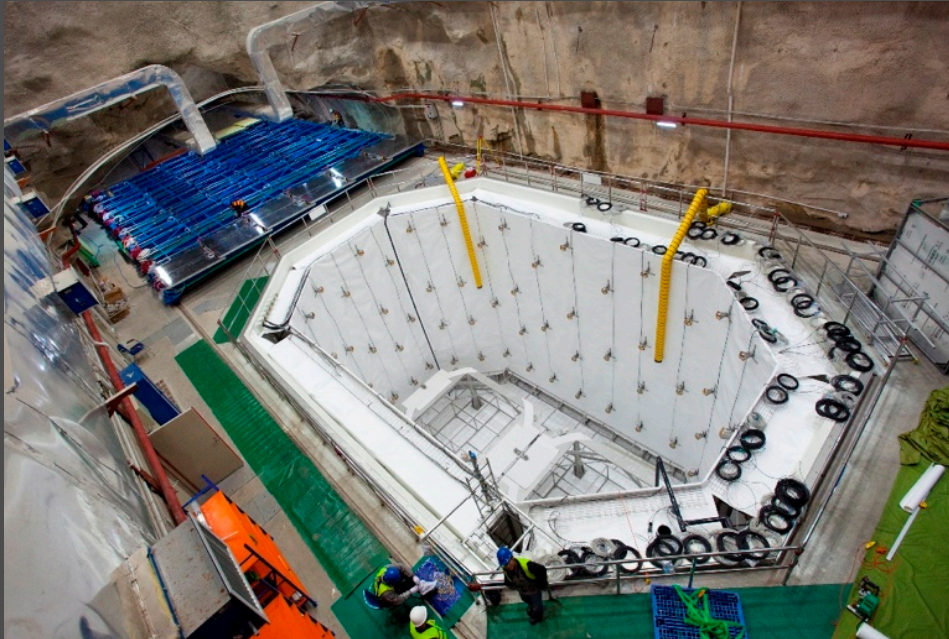

Detektory i ich właściwości

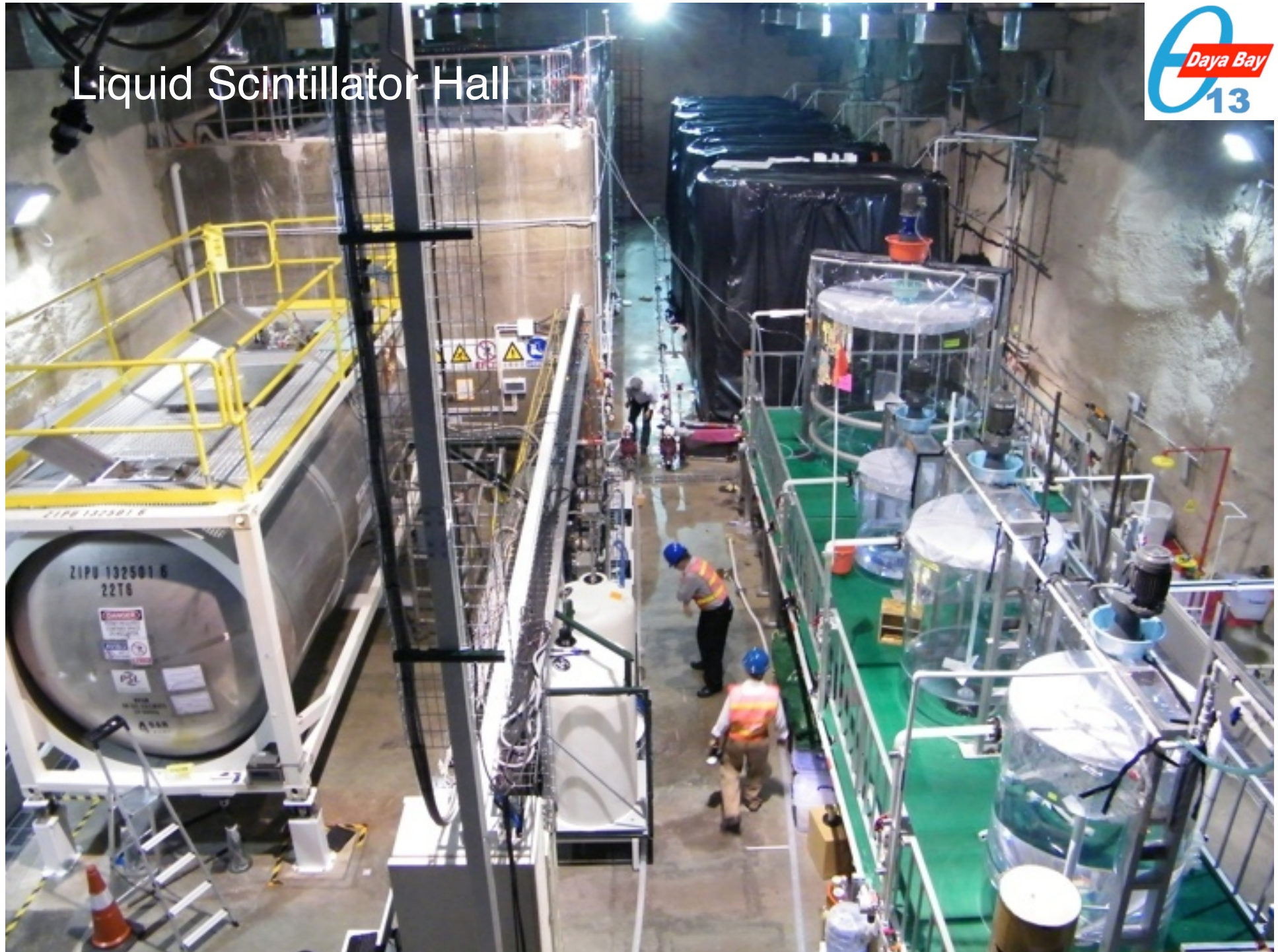
- 3 zagnieżdżone w sobie akrylowe pojemniki
  - Tarcza: Scyntylator+0.1% Gd(20t)
  - Łapacz gamm: Scyntylator (21t)
  - Olej mineralny (37t)
- 3 moduły kalibracyjne
  - LED + źródła promieniotwórcze
- 192 8-calowych fotopowielaczy

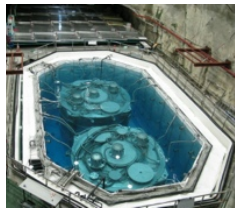
Instalacja bliskich detektorów

Liquid Scintillator Hall

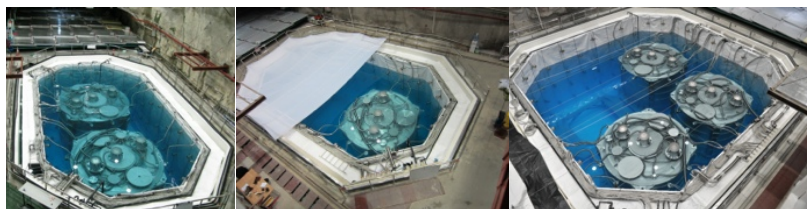
Dane i wyniki

Daya Bay Collab.
arXiv:1202:6181 (2012)
accepted in NIMA

Two Detector Side-by-Side Comparison

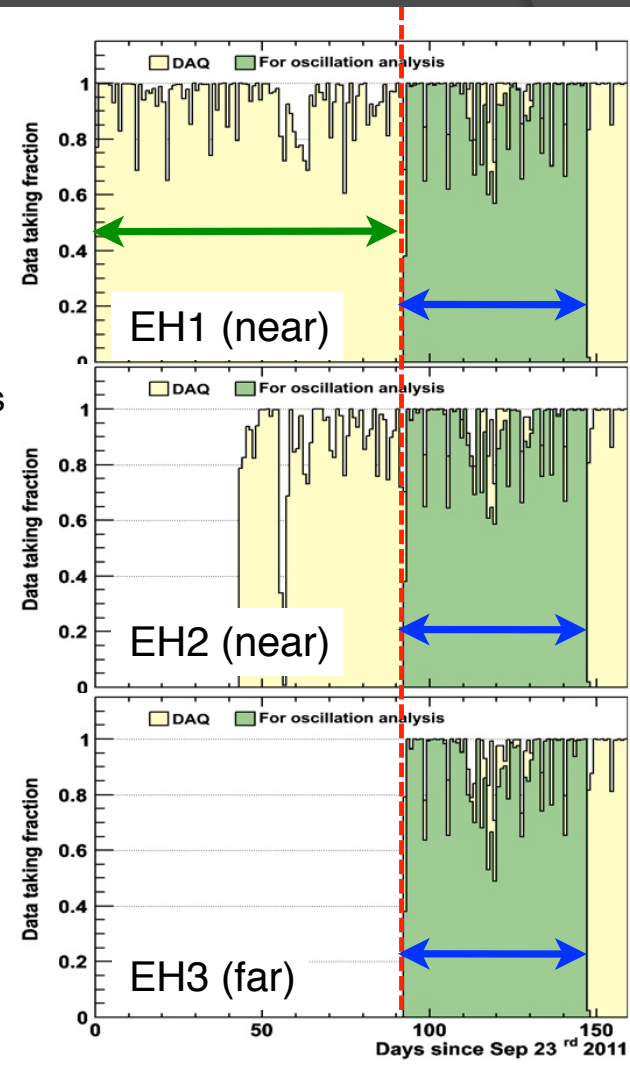
- Sep. 23, 2011 – Dec. 23, 2011
- Side-by-side comparison of 2 detectors
- Demonstrated detector systematics 2x better than requirements
- **Detector-related relative uncertainty: 0.2%**

Current Oscillation Analysis

- Dec. 24, 2011 – Feb. 17, 2012
- All 3 halls (6 ADs) operating
- DAQ uptime: >97%
- Antineutrino data: ~89%
- **observed 6% deficit in detected $\bar{\nu}_e$ at far site**

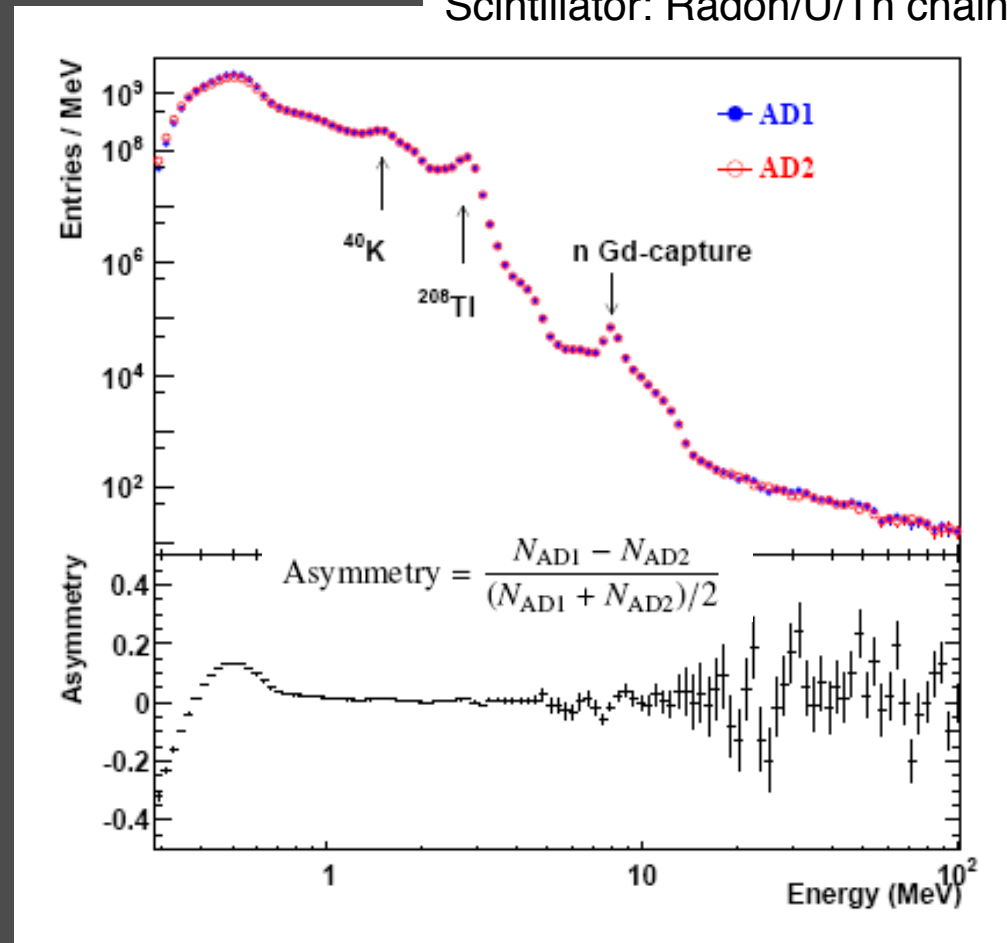
Daya Bay Collab.
Phys.Rev.Lett. 108 (2012) 171803

Czy dobrze rozumiemy co się dzieje w detektorach?

Stainless Steel: U/Th chains
PMTs: ^{40}K , U/Th chains
Scintillator: Radon/U/Th chains

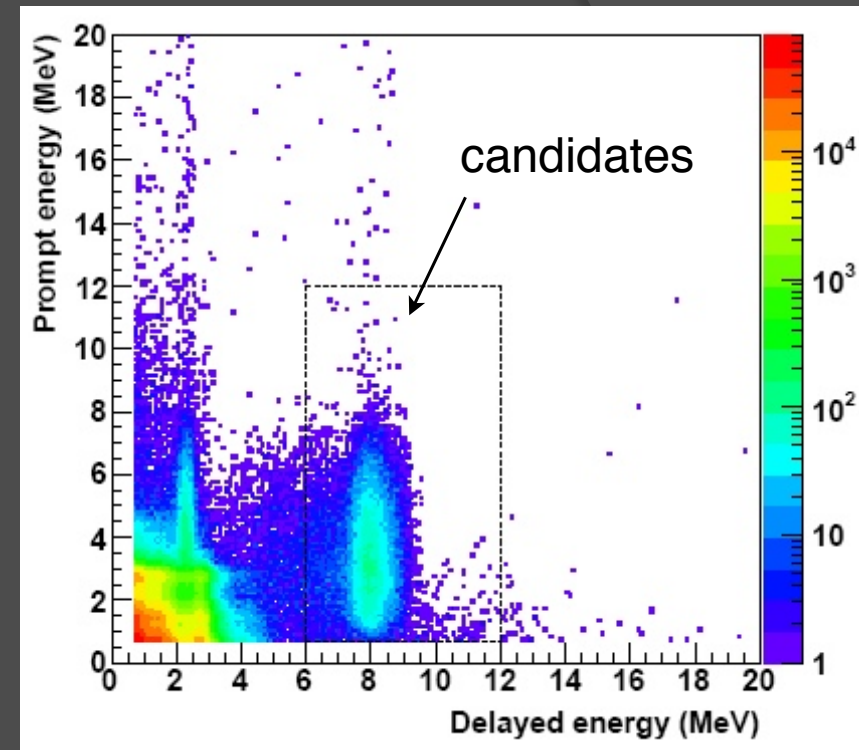
- ◉ Wedle projektu: $\sim 50\text{Hz}$ powyżej 1 MeV
- ◉ Dane: $\sim 60\text{Hz}$ powyżej 0.7 MeV, $\sim 40\text{Hz}$ powyżej 1 MeV
- ◉ Wkłady od poszczególnych źródeł:
  - $\sim 5\text{ Hz}$ z SSV
  - $\sim 10\text{ Hz}$ z LS
  - $\sim 25\text{ Hz}$ z PMT
  - $\sim 5\text{ Hz}$ ze skał
- ◉ Zgodność pomiędzy modułami detekcyjnymi

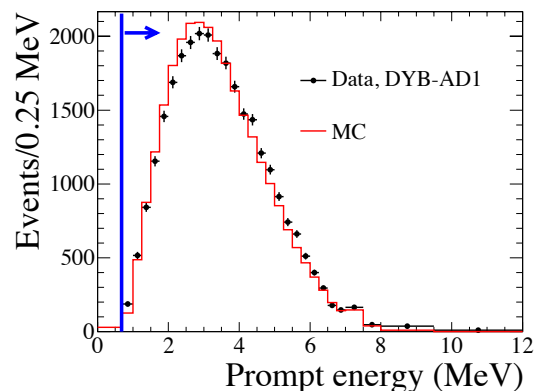
Spektrum pojedynczych sygnałów w detektorach

Wybieramy sygnał

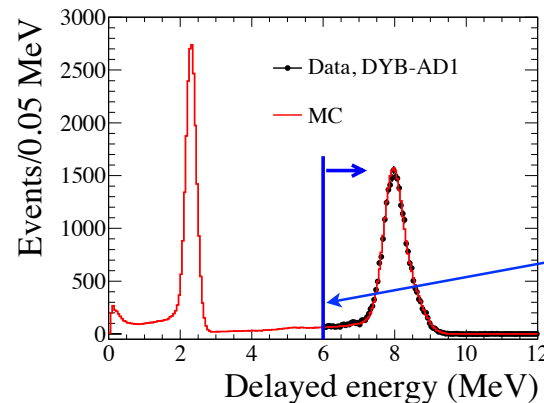
- Preselekcja
  - Reject Flashers
  - Reject Triggers within $(-2 \mu\text{s}, 200 \mu\text{s})$ to a tagged water pool muon
- Wybór przypadków neutrinowych
  - Cięcie na krotność
    - Prompt-delayed pairs within a time interval of $200 \mu\text{s}$
    - No triggers ($E > 0.7 \text{ MeV}$) before the prompt signal and after the delayed signal by $200 \mu\text{s}$
  - Weto mionowe
    - 1s after an AD shower muon
    - 1ms after an AD muon
    - 0.6ms after an WP muon
  - $0.7 \text{ MeV} < E_{\text{prompt}} < 12.0 \text{ MeV}$
  - $6.0 \text{ MeV} < E_{\text{delayed}} < 12.0 \text{ MeV}$
  - $1 \mu\text{s} < \Delta t_{e^+-n} < 200 \mu\text{s}$

Prompt Energy Signal

Delayed Energy Signal

Uncertainty in relative E_d efficiency (0.12%) between detectors is largest systematic.

Dane - podsumowanie

	AD1	AD2	AD3	AD4	AD5	AD6
Antineutrino candidates	28935	28975	22466	3528	3436	3452
DAQ live time (day)	49.5530		49.4971	48.9473		
Veto time (day)	8.7418	8.9109	7.0389	0.8785	0.8800	0.8952
Efficiency	0.8019	0.7989	0.8363	0.9547	0.9543	0.9538
Accidentals (/day)	9.82±0.06	9.88±0.06	7.67±0.05	3.29±0.03	3.33±0.03	3.12±0.03
Fast neutron (/day)	0.84±0.28	0.84±0.28	0.74±0.44	0.04±0.04	0.04±0.04	0.04±0.04
⁸ He/ ⁹ Li (/day)	3.1±1.6		1.8±1.1	0.16±0.11		
Am-C corr. (/day)			0.2±0.2			
¹³ C(α, n) ¹⁶ O (/day)	0.04±0.02	0.04±0.02	0.035±0.02	0.03±0.02	0.03±0.02	0.03±0.02
Antineutrino rate (/day)	714.17 ±4.58	717.86 ±4.60	532.29 ±3.82	71.78 ±1.29	69.80 ±1.28	70.39 ±1.28

Tł

Błędy systematyczne

Detector			
	Efficiency	Correlated	Uncorrelated
Target Protons		0.47%	0.03%
Flasher cut	99.98%	0.01%	0.01%
Delayed energy cut	90.9%	0.6%	0.12%
Prompt energy cut	99.88%	0.10%	0.01%
Multiplicity cut		0.02%	<0.01%
Capture time cut	98.6%	0.12%	0.01%
Gd capture ratio	83.8%	0.8%	<0.1%
Spill-in	105.0%	1.5%	0.02%
Lifetime	100.0%	0.002%	<0.01%
Combined	78.8%	1.9%	0.2%

Reactor			
	Correlated		Uncorrelated
Energy/fission	0.2%	Power	0.5%
$\bar{\nu}_e$ /fission	3%	Fission fraction	0.6%
		Spent fuel	0.3%
Combined	3%	Combined	0.8%

Przy pomiarze stosunku near/far używane są tylko niepewności nieskorelowane

Największe niepewności detektorowe

Nieskorelowane niepewności detektorowe

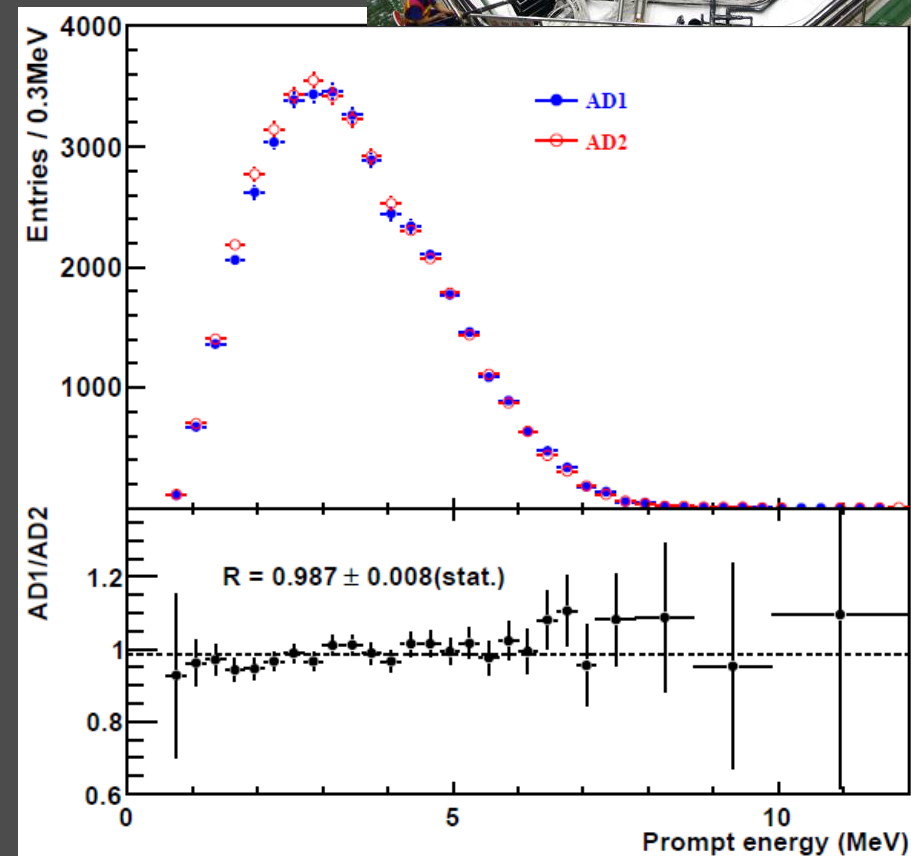
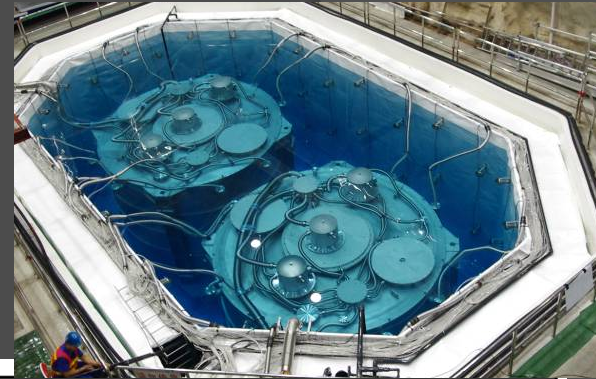
Influence of uncorrelated reactor systematics (0.8%) is reduced to **0.04%** detector systematics uncertainty by far vs near measurement.

Nieskorelowane niepewności reaktorowe

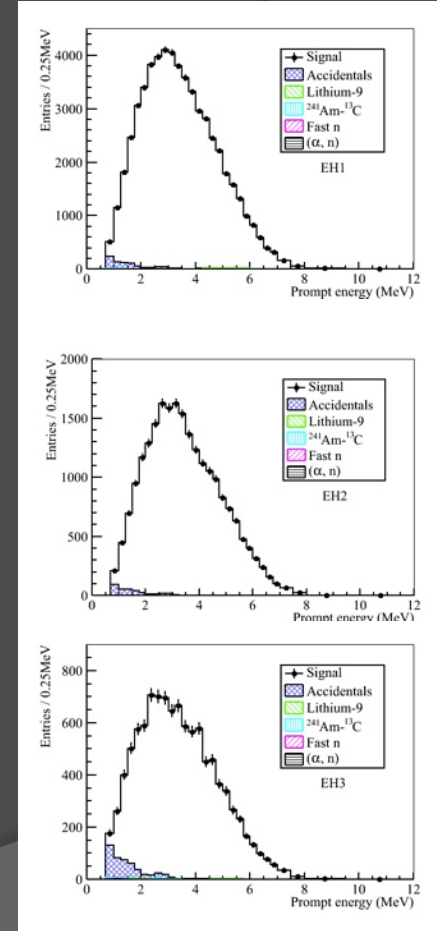
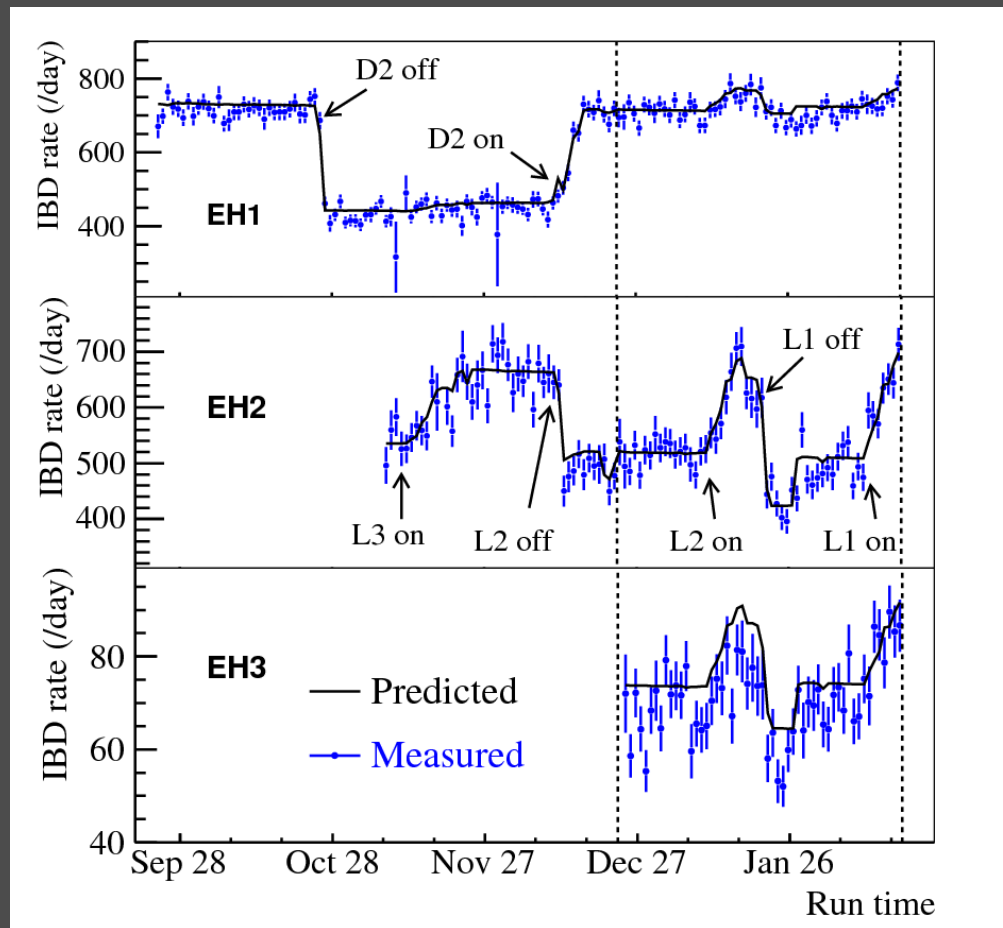
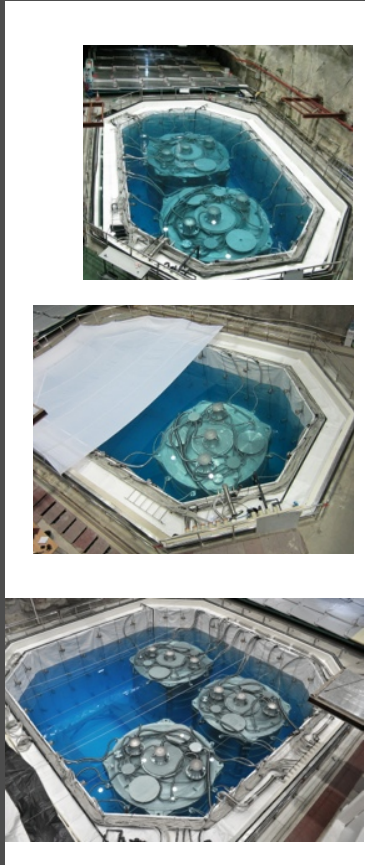
Porównanie ostatecznego widma

- Porównanie dwóch modułów detekcyjnych w hali numer 1
- Oczekiwana wartość stosunku liczby obserwowanych neutronów: R ($AD1/AD2$) = 0.981
  - mniej niż 1 bo: minimalne różnice w odległościach od reaktorów, masie, etc.
- Wartość zmierzona: $0.987 \pm 0.008(\text{stat}) \pm 0.003(\text{syst})$
- Bardzo dobra zgodność pokazuje że dobrze kontrolujemy błędy systematyczne

Przewidywany strumień neutrin vs. dane

Całkowita normalizacja przewidywań dopasowana do danych ze stacji bliskich

Widzimy dobrą zgodność dla bliskich detektorów i efekt oscylacyjny dla dalekich

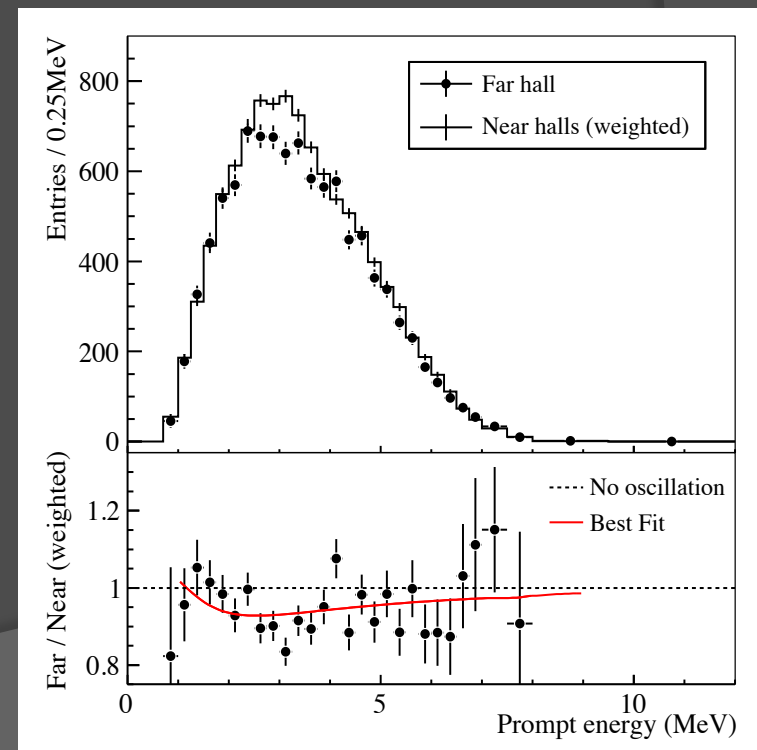
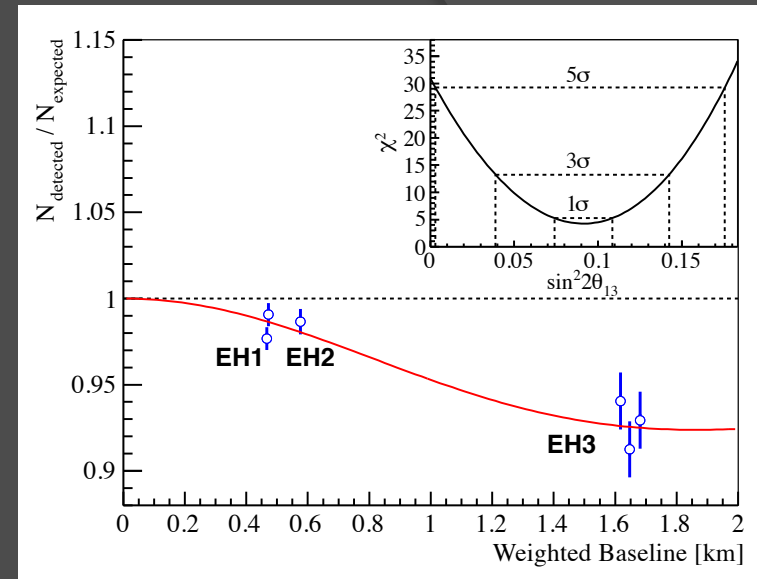
Wyniki oscylacyjne

Zaobserwowano: 9901 neutron w stacji dalekiej,
Oczekiwano: 10530 neutron przy założeniu że nie ma oscylacji.

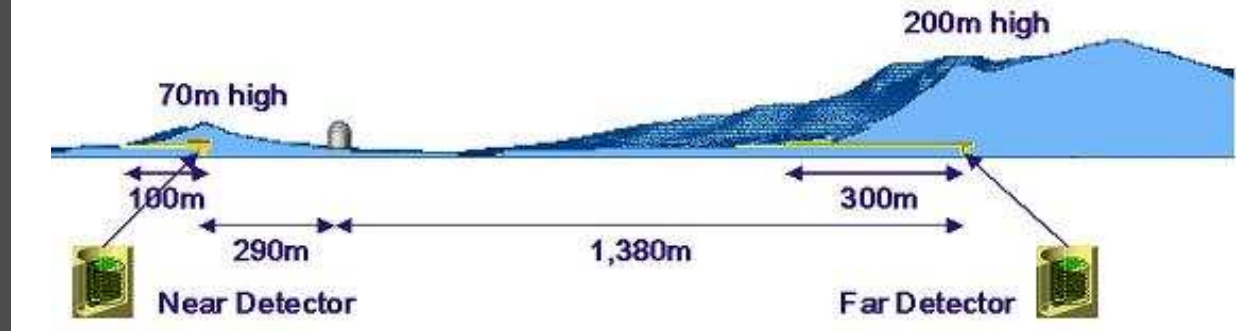
$$R = 0.940 \pm 0.011 \text{ (stat)} \pm 0.004 \text{ (syst)}$$

$$\sin^2 2\theta_{13} = 0.092 \pm 0.016 \text{ (stat)} \pm 0.005 \text{ (syst)}$$

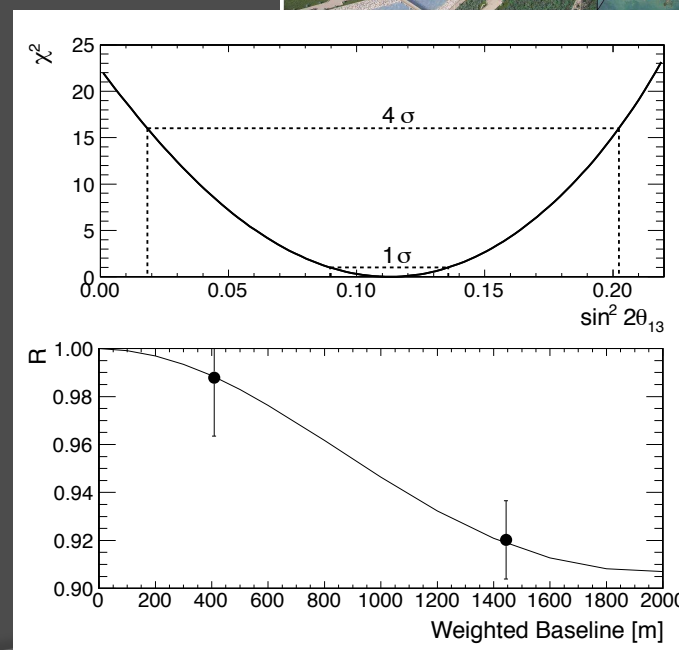
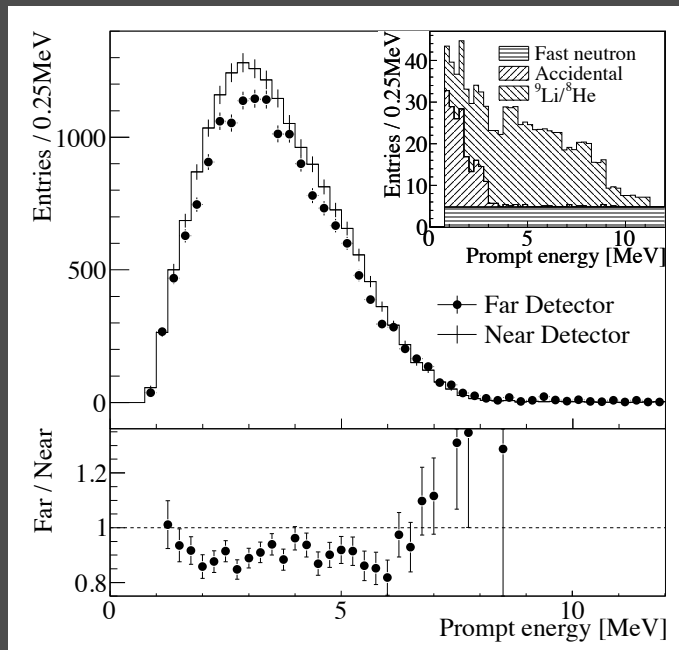
$$\sin^2 2\theta_{13} = 0 \text{ excluded at } 5.2\sigma$$

RENO

- Eksperyment reaktorowy w Korei Płd
- Elektrownia jądrowa Yeonggwang (영광), 6 reaktorów, 5. pod względem mocy na świecie

$$\sin^2 2\theta_{13} = 0.113 \pm 0.013(\text{stat.}) \pm 0.019(\text{syst.})$$

θ_{13} - terazniejszość i przyszłość

Daya Bay

$\sin^2 2\theta_{13}$
 0.092 ± 0.004

Reno

$\sin^2 2\theta_{13} = 0.09$

Przy

• U

•

•

•

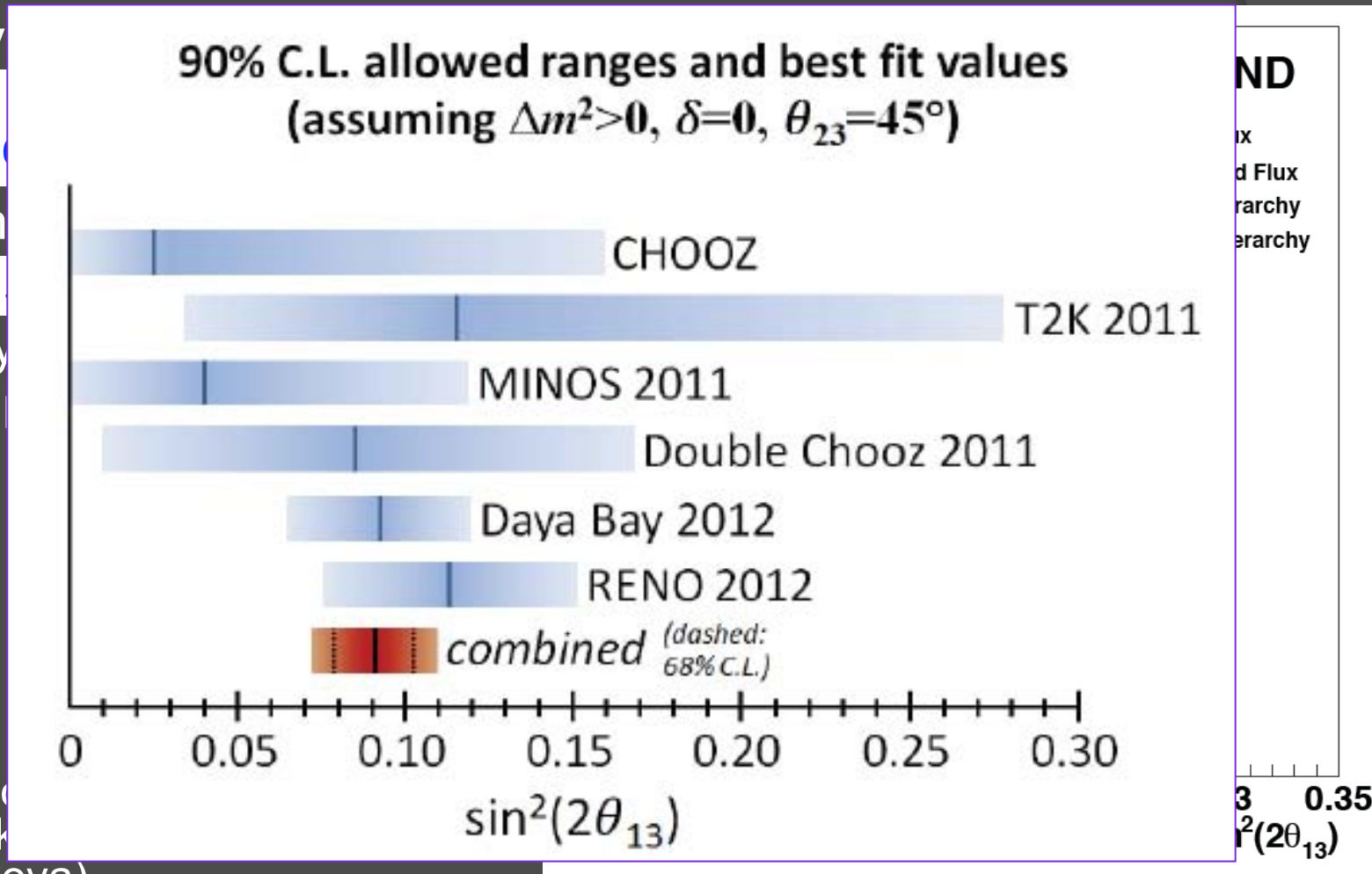
•

•

•

•

ak
 Nova)

ND

ix
 d Flux
 rarchy
 erarchy

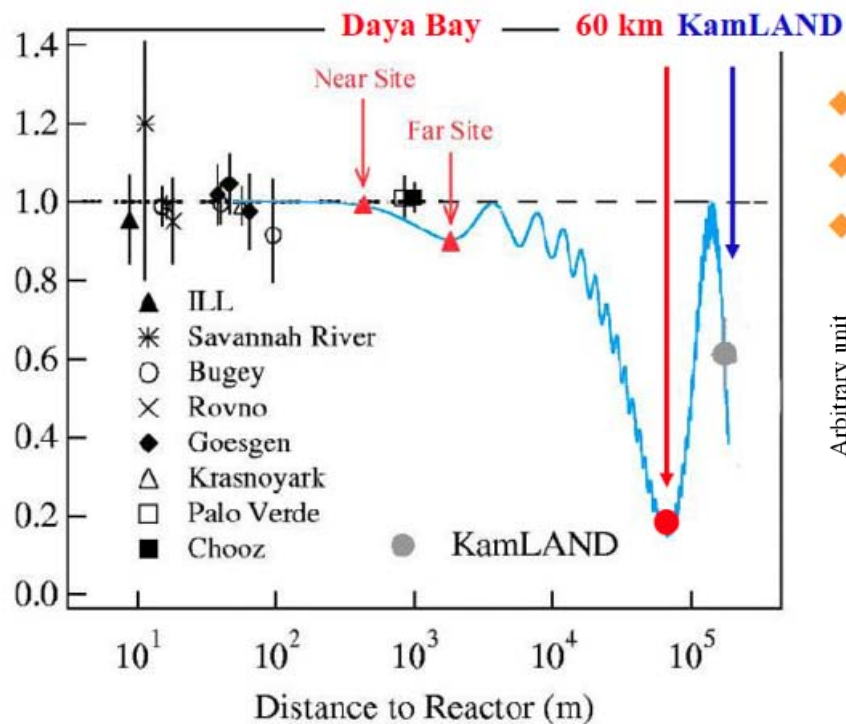
3 0.35
 $\sin^2(2\theta_{13})$

Daya Bay II?

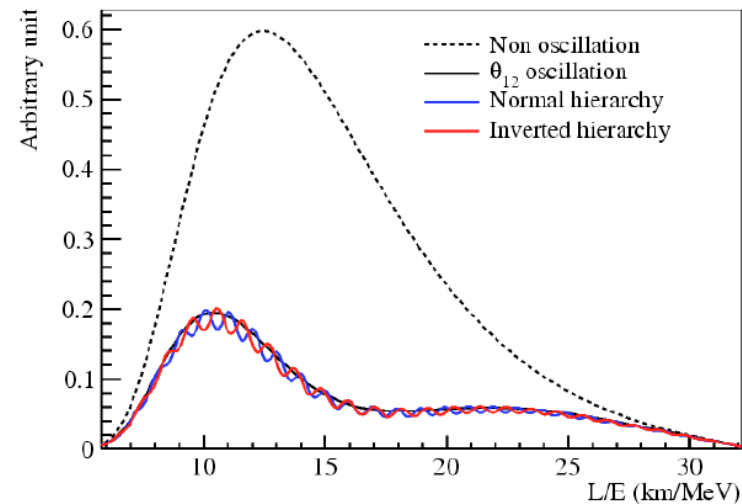
Towards Measurement of the Mass Hierarchy

see J. Cao, vTURN

Giant Detector located at 60 km from Daya Bay reactors, the 1st maximum of θ_{12} oscillation.

- ◆ 20 kton detector
- ◆ 3% energy resolution
- ◆ Rich physics possibilities

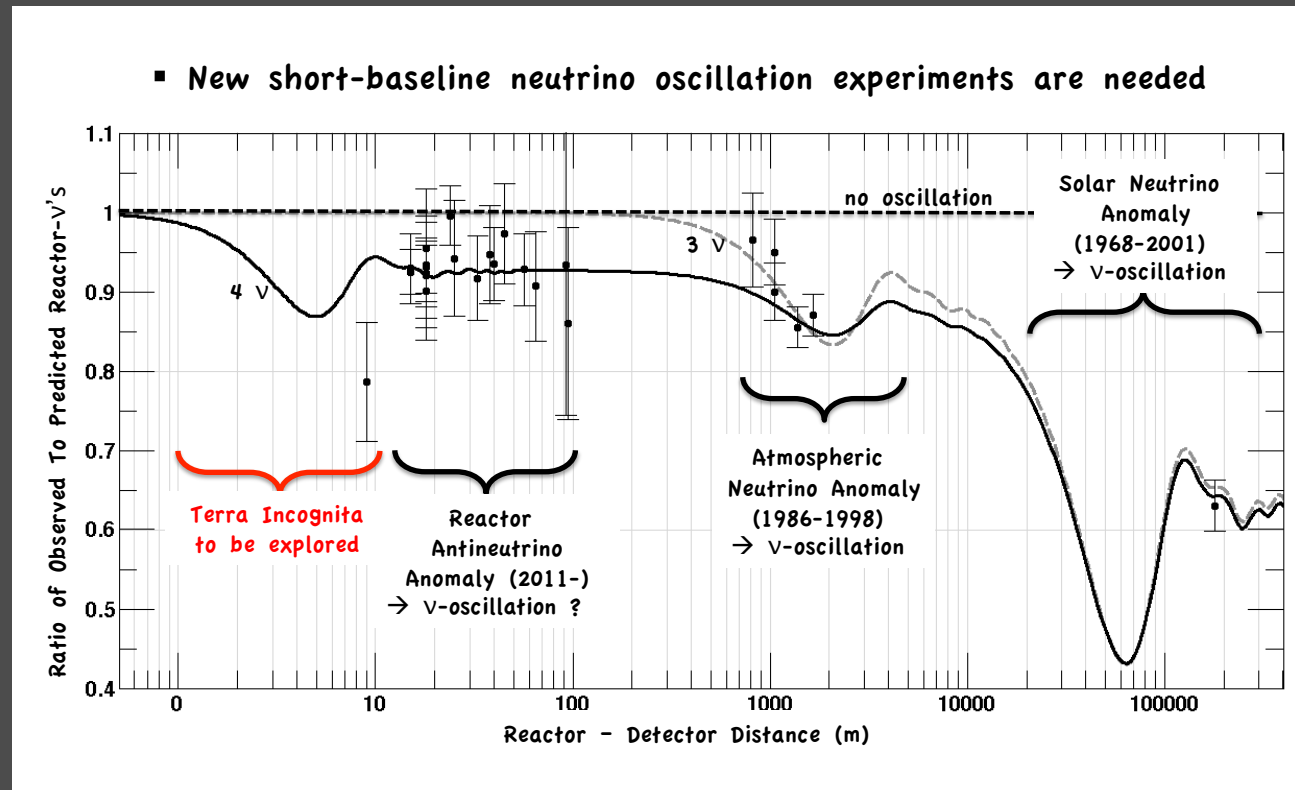

Co nam pozostało do zmierzenia?

- ⊙ $\Theta_{13} > 0!$
- ⊙ Łamanie symetrii CP?
- ⊙ Efekty materii?
- ⊙ $\Theta_{23} = \pi/4?$
- ⊙ Coś innego (neutrino sterylne?)
- ⊙ Warsztaty CERNowskie *European Strategy for Neutrino Oscillation Physics. 14-16. maja 2012*
- ⊙ Dyskusja nad przyszłością fizyki neutrin w Europie
- ⊙ Następne spotkanie w Krakowie we wrześniu - *Otwarte Sympozjum dot. Europejskiej Strategii dla Fizyki Cząstek (dotyczące całej fizyki cząstek elementarnych)*

Neutrina sterylne

Być może coś dzieje się przy $\Delta m^2 \sim 1 \text{eV}^2$ (LSND, MiniBoone, eksp. reaktorowe o b. krótkiej bazie)

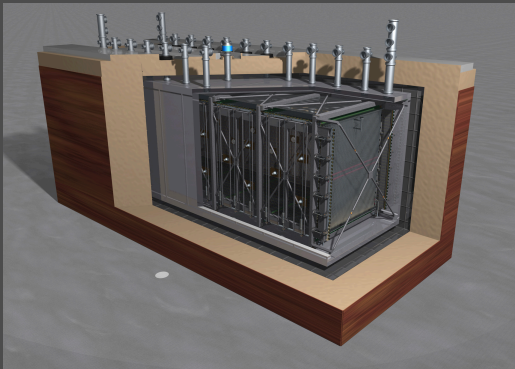
Pomysły:

- eksperyment z krótką bazą na wiązce w CERNie
- źródło radioaktywne w Borexino

Krótką baza w CERNie

- „Icarus + Nessie”
- Odległości: 330/1100/1600m
- Wiązka – ν_μ , szukamy ν_μ i ν_e
- Ciekłoargonowy TPC + spektrometr magnetyczny do pomiaru mionów
- Neutrino sterylne, Δm^2 rzędu 1

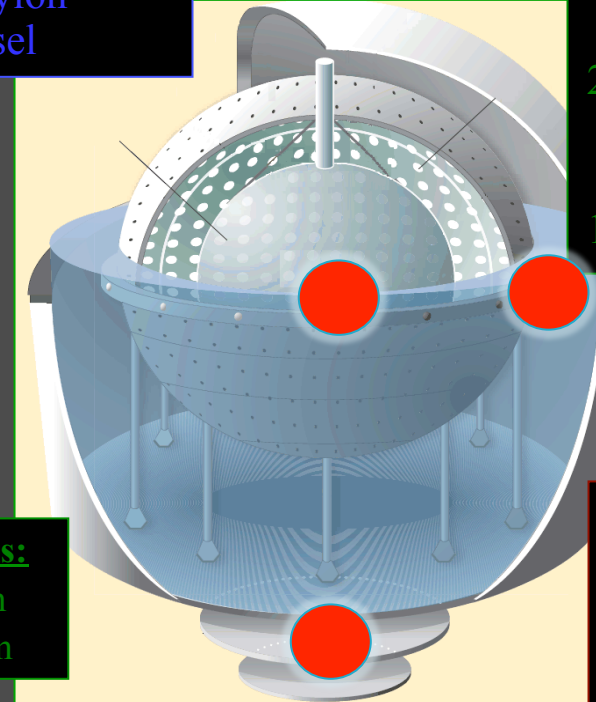
Borexino

Scintillator:

270 t PC+PPO in
a 150 μm
thick nylon
vessel

Stainless Steel Sphere:

2212
photomulti
pliers
1350 m³

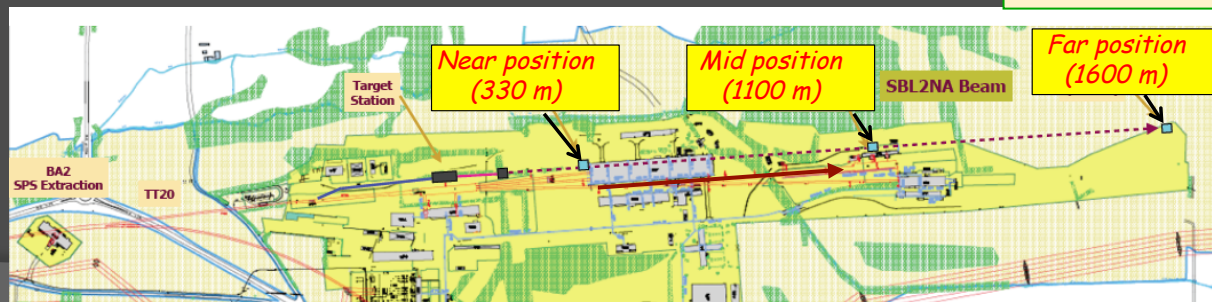

Nylon vessels:

Inner: 4.25 m
Outer: 5.50 m

Water Tank:

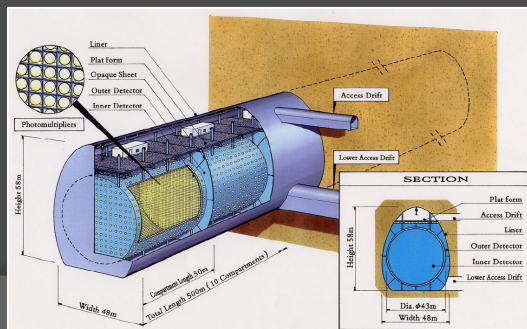
γ and n shield
 μ water $\checkmark$
detector
208 PMTs in
water
2100 m³

Eksperymenty z długą bazą

○ T2K/HyperK (295 km)

- Improvement of significance of our electron appearance signal
  - $>3\sigma$ this summer
  - Collecting 10^{21} POT till the summer of 2013 which will give us more than 5σ significance
- Analysis improvements
- Various cross-section measurements in the near detector
- Dokładne zmierzenie kanału zanikania neutrin mionowych
- Projekt HyperK w fazie (niepewnych) planów

○ NOvA (810 km)

Physics Goals:

- Measure the oscillation probabilities of

$$\nu_{\mu} \rightarrow \nu_{e} \text{ and } \bar{\nu}_{\mu} \rightarrow \bar{\nu}_{e}$$

- Measure the mixing angle θ_{13}
- Determine neutrino mass hierarchy
- Study the phase parameter for CP Violation δ_{CP}

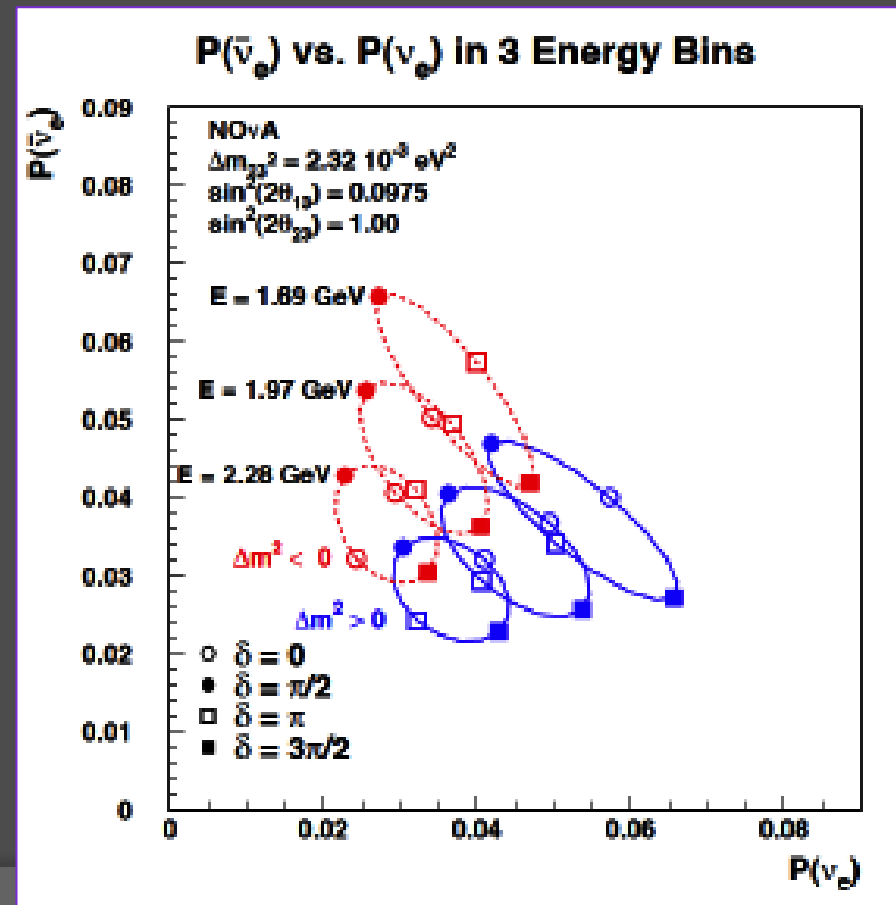
- Precision measurements of Δm_{32}^2 , θ_{23}

- As well as:

- ν cross sections
- Sterile neutrinos
- Supernova signals

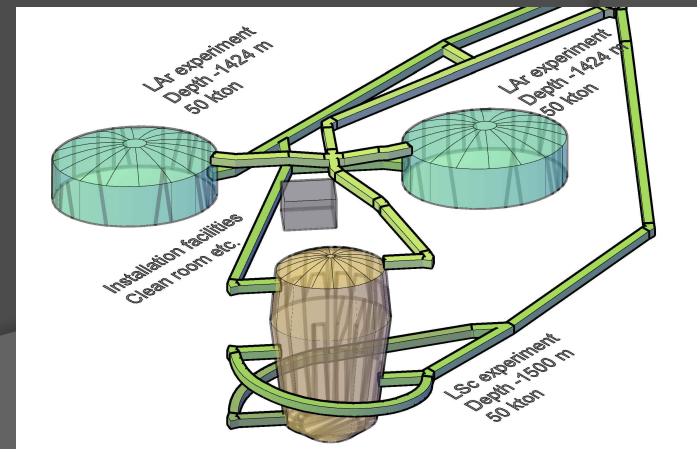
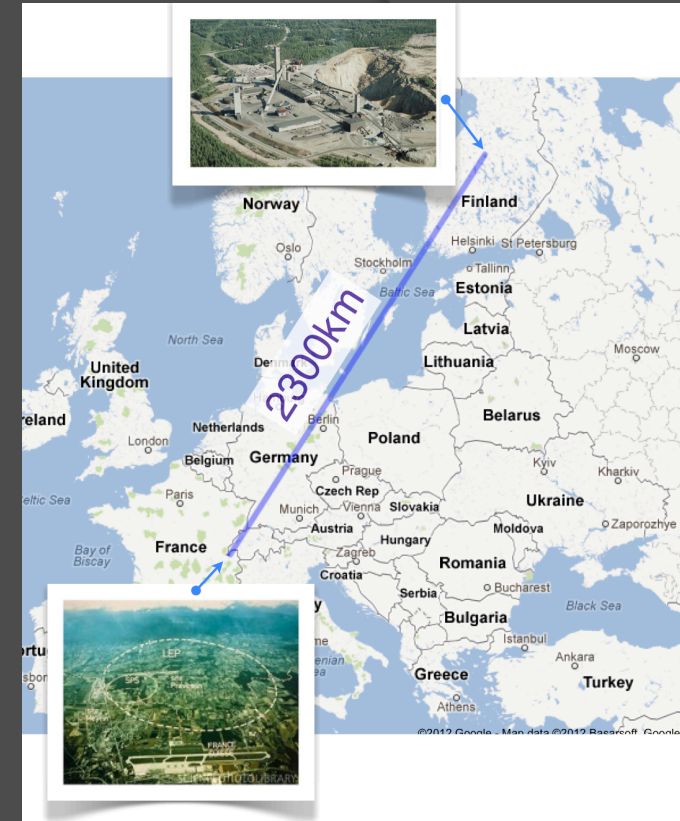
Hierarchia mas i CPV w Nova

- Potrzebny pomiar neutrin i antyneutrin

Laguna-LBNO

- Europejski eksperyment z długą bazą CERN->Pyhasalmi
- Wielki detektor ciekłoargonowy (bardzo dobra identyfikacja cząstek) 1.5km pod ziemią w kopalni
- Pomiar dwóch maksimów oscylacji pozwoli na rozszeptanie efektów materii i łamania CP
- Perspektywa czasowa: wczesne lata 20. XXI w.

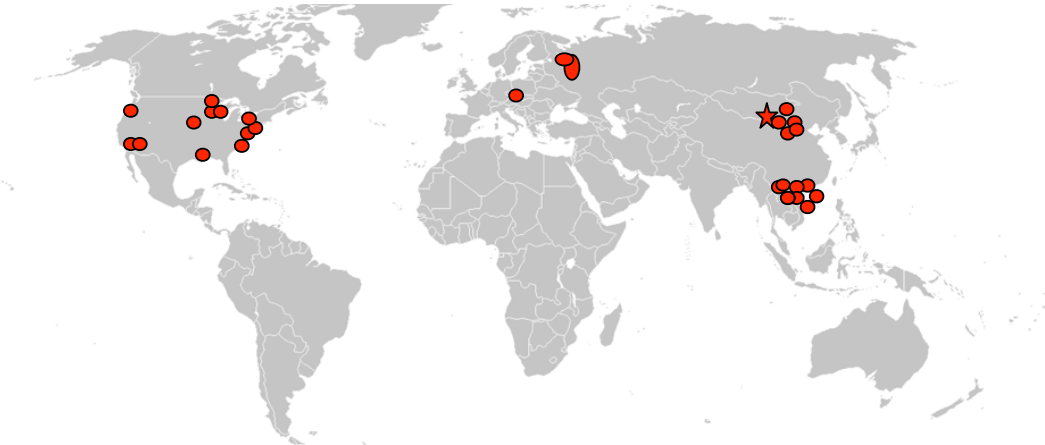

Podsumowanie

- Daya Bay i RENO po raz pierwszy zmierzyły kąt θ_{13} za pomocą obserwacji antyneutrin elektronowych z reaktorów jądrowych
- Wynik ten jest zgodny z rezultatami uzyskanymi przez eksperymenty z długą bazą (T2K, Minos)
- W najbliższym czasie oczekujemy polepszenia precyzji pomiarów w obu typach eksperymentów (najbliższe nowości na konferencji Neutrino 2012 w Kioto, jp)
- Interesujące perspektywy rozwoju fizyki oscylacji neutrin w najbliższych latach

Zapasowe

An International Effort

Asia (20)

IHEP, Beijing Normal Univ., Chengdu Univ. of Sci and Tech, CGNPG, CIAE, Dongguan Polytech, Nanjing Univ., Nankai Univ., NCEPU, Shandong Univ., Shanghai Jiao Tong Univ., Shenzhen Univ., Tsinghua Univ., USTC, Zhongshan Univ., Univ. of Hong Kong, Chinese Univ. of Hong Kong, National Taiwan Univ., National Chiao Tung Univ., National United Univ.

North America (16)

Brookhaven Natl' Lab, Cal Tech, Cincinnati, Houston, Illinois Institute of Technology, Iowa State, Lawrence Berkeley Natl' Lab, Princeton, Rensselaer Polytech, UC Berkeley, UCLA, Wisconsin, William & Mary, Virginia Tech, Illinois, Siena College

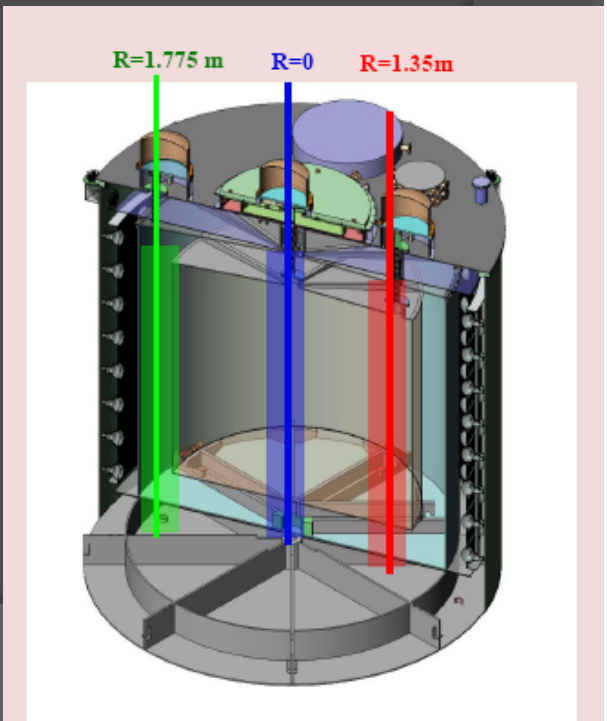
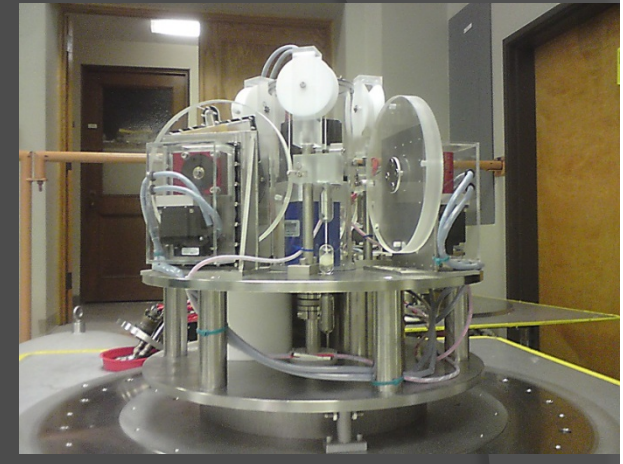
Europe (2)

Charles Univ., Dubna

~230 collaborators

Automatic Calibration System

- ◎ **Three Z axis:**
  - **One at the center**
    - For time evolution, energy scale, non-linearity...
  - **One at the edge**
    - For efficiency, space response
  - **One in the γ -catcher**
    - For efficiency, space response
- ◎ **3 sources for each z axis:**
  - **LED**
    - for T_0 , gain and relative QE
  - **^{68}Ge (2×0.511 MeV γ 's)**
    - for positron threshold & non-linearity...
  - **^{241}Am - ^{13}C + ^{60}Co (1.17+1.33 MeV γ 's)**
    - For neutron capture time, ...
    - For energy scale, response function, ...
- ◎ **Once every week:**
  - **3 axis, 5 points in Z, 3 sources**

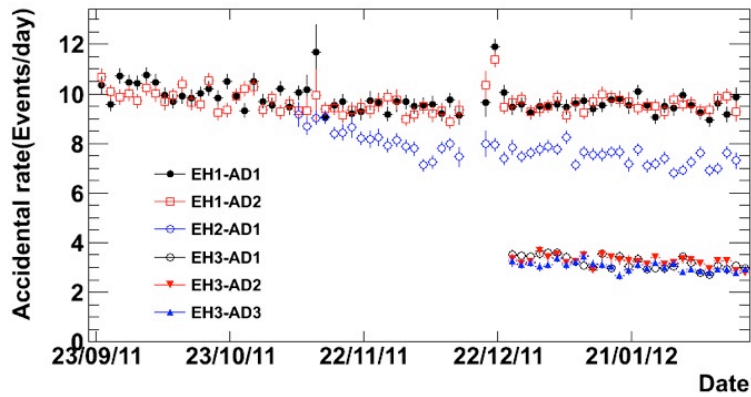

Automated Calibration

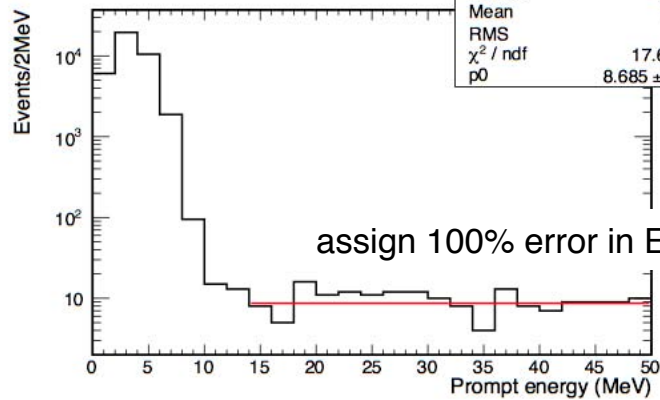
T10

Accidentals

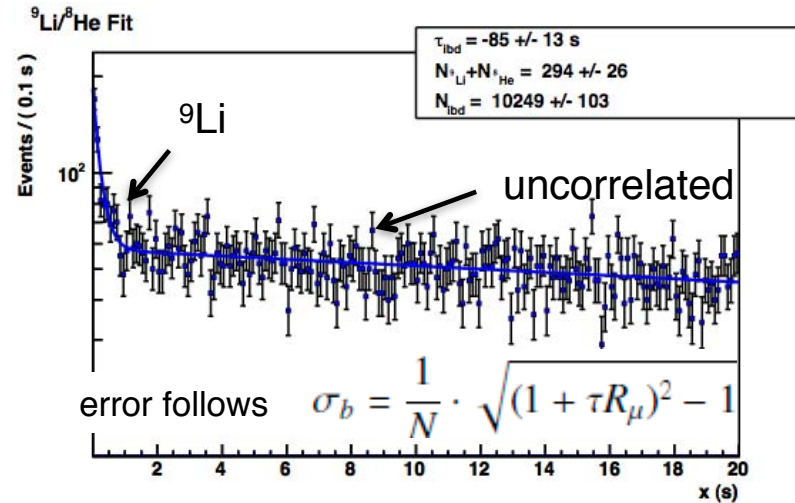
Fast neutrons

EH1 Prompt energy, AD#1

eh1_ad1_hist	
Entries	38256
Mean	3.587
RMS	2.47
χ^2 / ndf	17.66 / 17
p0	8.685 ± 0.695

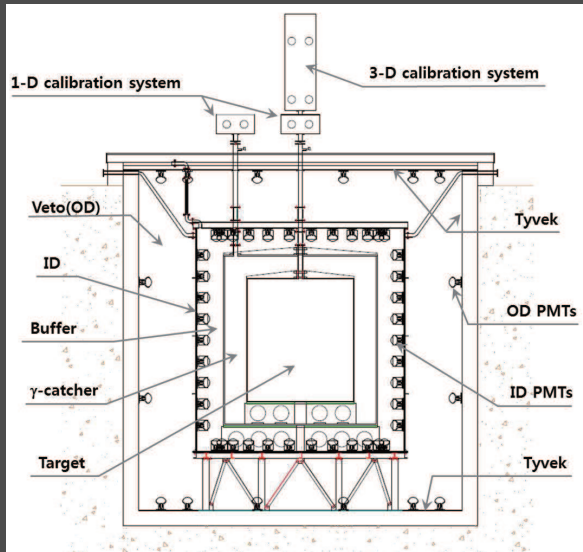
Correlated β -n decay

	B/S at EH1	B/S at EH3
Accidentals	~1.4%	~4.5%
fast neutrons	~0.1%	~0.06%
$^8\text{He}/^9\text{Li}$	~0.4%	~0.2%
Am-C	~0.03%	~0.3%
α -n	~0.01%	~0.04%
Sum	2.0%	5.2%

RENO

Detector	Near	Far
Selected events	154088	17102
Total background rate (per day)	21.75±5.93	4.24±0.75
IBD rate after background subtraction (per day)	779.05±6.26	72.78±0.95
DAQ Live time (days)	192.42	222.06
Detection efficiency (ϵ)	0.647±0.014	0.745±0.014
Accidental rate (per day)	4.30±0.06	0.68±0.03
$^9\text{Li}/^8\text{He}$ rate (per day)	12.45±5.93	2.59±0.75
Fast neutron rate (per day)	5.00±0.13	0.97±0.06

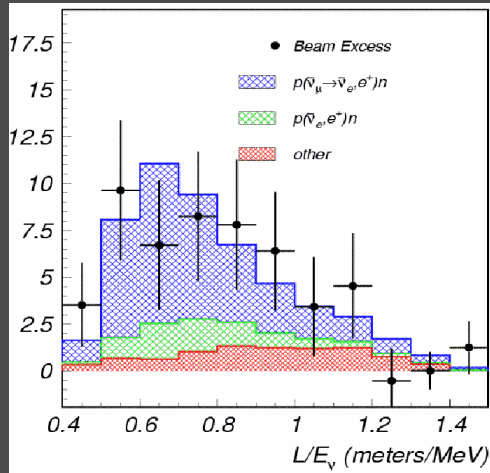
Reactor		
	Uncorrelated	Correlated
Thermal power	0.5%	–
Fission fraction	0.7%	–
Fission reaction cross section	–	1.9%
Reference energy spectra	–	0.5%
Energy per fission	–	0.2%
Combined	0.9%	2.0%
Detection		
	Uncorrelated	Correlated
IBD cross section	–	0.2%
Target protons	0.1%	0.5%
Prompt energy cut	0.01%	0.1%
Flasher cut	0.01%	0.1%
Gd capture ratio	0.1%	0.7%
Delayed energy cut	0.1%	0.5%
Time coincidence cut	0.01%	0.5%
Spill-in	0.03%	1.0%
Muon veto cut	0.02%	0.02%
Multiplicity cut	0.04%	0.06%
Combined (total)	0.2%	1.5%

Parameter	Value	Description
Thermal Power (GW)	16.4(average)/17.3(peak)	6 reactor
Target Size (ton)	16 (near/far)	Gd loaded Liquid Scintillator
PMT Coverage	14% (near/far)	surface area
Baseline Distance(m)	292 (near)/1380 (far)	
Overburden (mwe)	110 (near)/450 (far)	Vertical
Number of Events per Year	2.6×10^5 (near)/ 3.0×10^4 (far)	$\epsilon_{total} = 56\%$ (near)/ 72% (far)
90% CL Sensitivity (3 years)	$\sin^2(2\theta_{13}) \sim 0.02 - 0.03$	$\Delta m_{13}^2 = (2 - 3) \times 10^{-5} \text{ eV}^2$

LSND

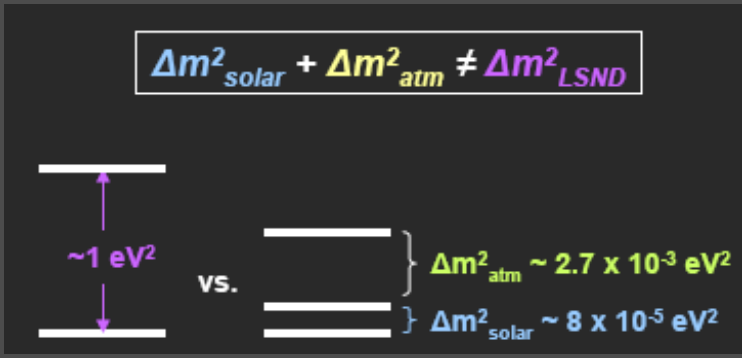
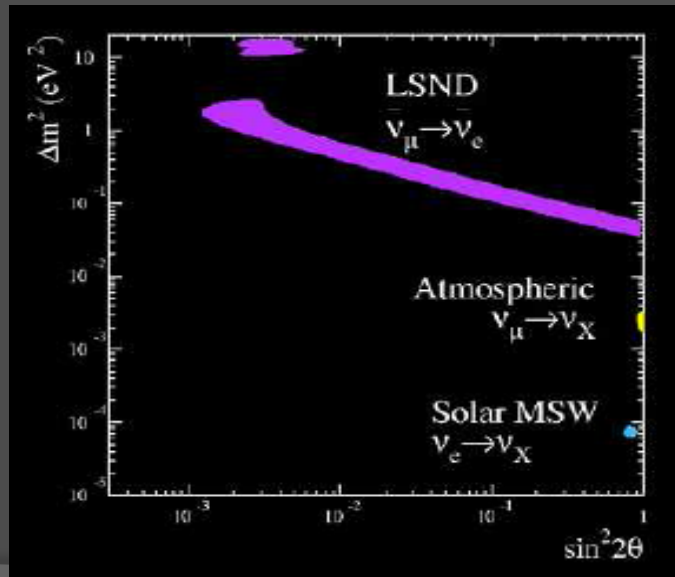
$$\bar{\nu}_\mu \rightarrow \bar{\nu}_e$$

Observed at small L/E

LSND found an excess of $\bar{\nu}_e$ in $\bar{\nu}_\mu$ beam
 Excess: $87.9 \pm 22.4 \pm 6.0$ (3.8σ)

Podobny wynik dla wiązki neutrin mionowych (choć nadwyżka mniej znacząca).

- Mamy problem – trzy Δm^2 więcej niż 3 zapachy neutrin?
- Pomysł – zrobmy eksperyment o podobnym L/E, żeby zweryfikować wynik LSND

Anomalie MiniBoone/LSND

⊙ a

The MiniBooNE Strategy

Test the LSND indication of anti-electron neutrino oscillations
Keep L/E same, change beam, energy, and systematic errors

$$P(\nu_{\mu} \rightarrow \nu_e) = \sin^2 2\theta \sin^2(1.27 \Delta m^2 L/E)$$

neutrino energy (E):

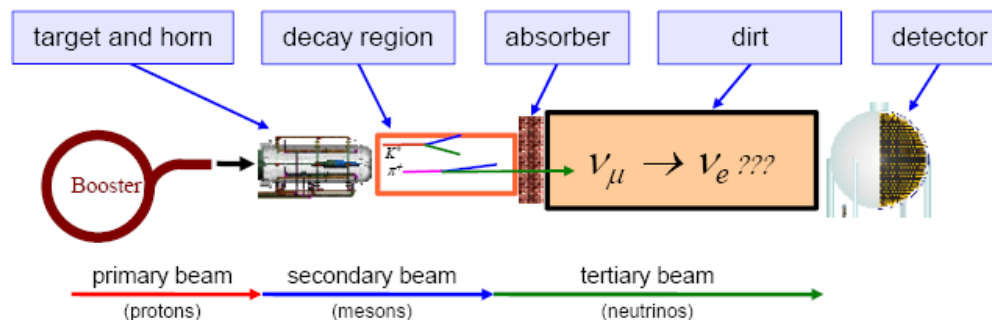
MiniBooNE: ~500 MeV

LSND: ~30 MeV

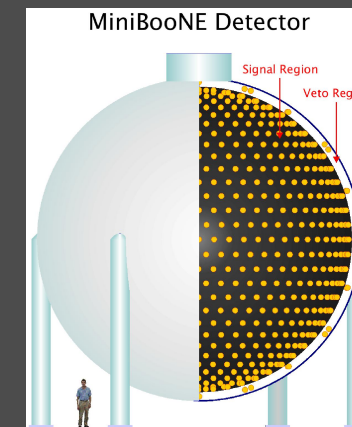
baseline (L):

MiniBooNE: ~500 m

LSND: ~30 m

Event rates: $\nu_{\mu} = 98.1\%$, $\nu_e = 0.6\%$, $\bar{\nu}_{\mu} = 1.2\%$, $\bar{\nu}_e = 0.03\%$

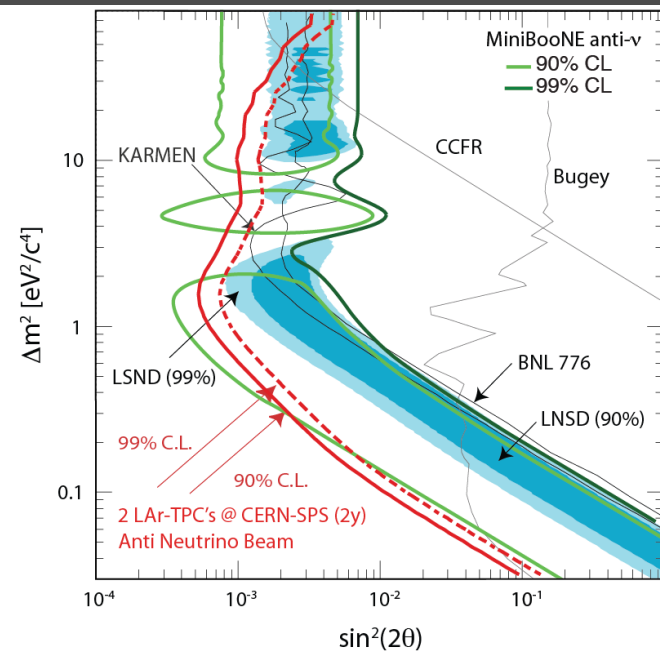
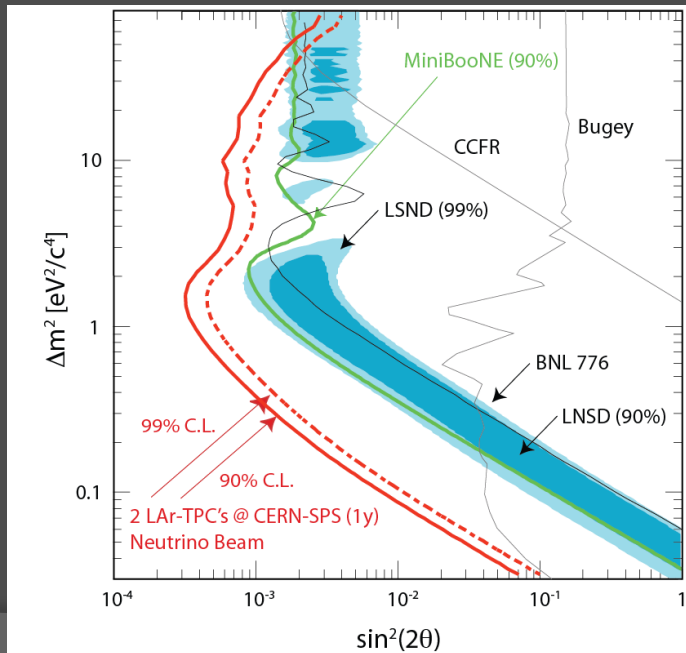
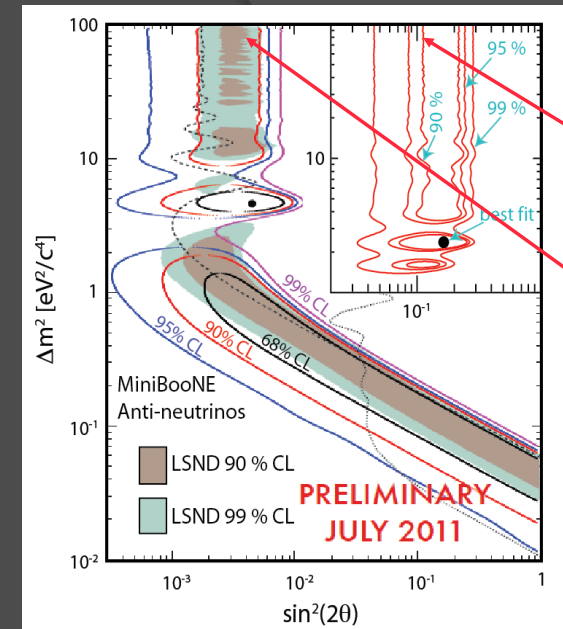
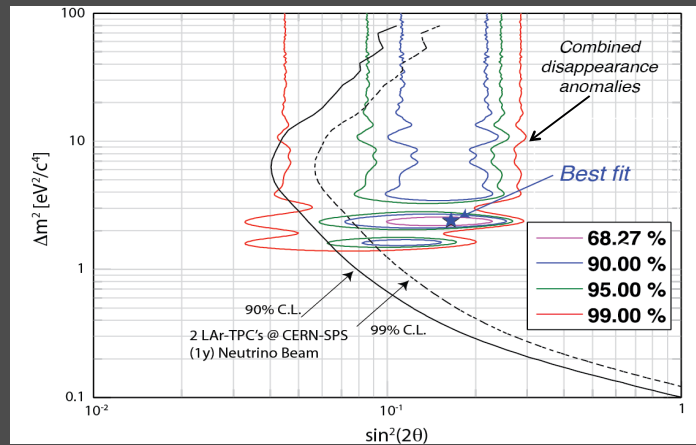

- 541m drogi oscylacji
- Średnia energia wiązki 800MeV
- 800t oleju mineralnego wewnątrz sfery o średnicy 12m
- 1280 wewnętrznych fotopowielaczy

Neutrina sterylne?

Kombinacja:

- Pomiaru reaktorowe

Pomiary wiązkowe (LSND/MiniBoone)

USA

NOvA

Physics Goals:

➤ Measure the oscillation probabilities of

$$\nu_\mu \rightarrow \nu_e \text{ and } \bar{\nu}_\mu \rightarrow \bar{\nu}_e$$

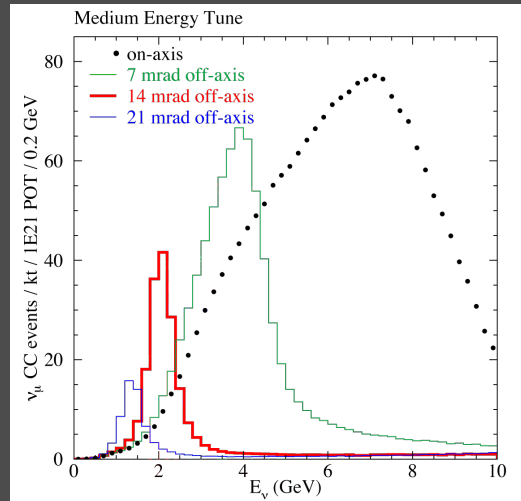
- ❑ Measure the mixing angle θ_{13}
- ❑ Determine neutrino mass hierarchy
- ❑ Study the phase parameter for CP Violation δ_{CP}

➤ Precision measurements of Δm^2_{32} , θ_{23}

➤ As well as:

- ❑ ν cross sections
- ❑ Sterile neutrinos
- ❑ Supernova signals

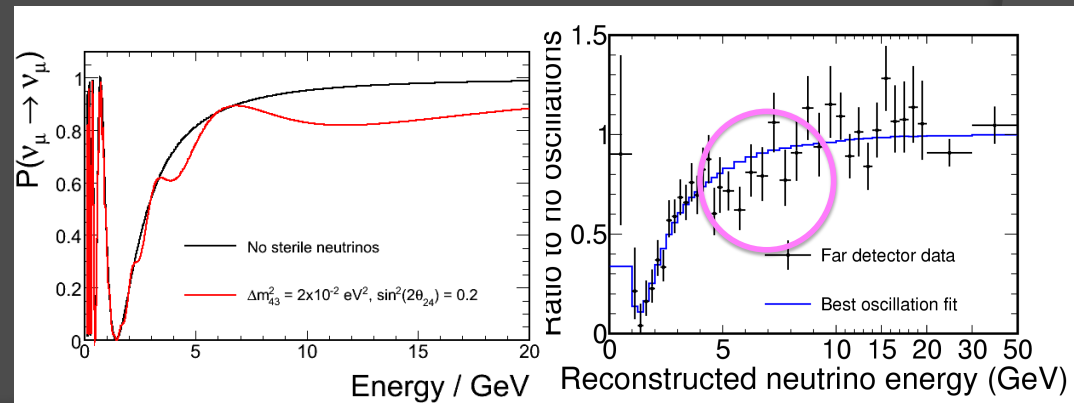
Propozycja dodatkowego
ciekłoargonowego detektra
- GLADE

Ta sama wiązka dla
obu eksperymentów,
inny kąt off-axis

Minos+

- The overarching reason to run MINOS in the NuMI-NOVA beam is to look for new physics in a previously unexplored region
- Unique high statistics experiment with charge sign measurement
  - different energy region
  - different systematics (beam, x-sec comp)
- 3000 events/year between 4-10 GeV near oscillation maximum
- Verification of $P(\nu_\mu \rightarrow \nu_\mu) = 1 - P(\nu_\mu \rightarrow \nu_\tau) + P(\nu_\mu \rightarrow \nu_e)$
- Quantitative evidence for tau production hoped for

Neutrina sterylne?

Efekty materii

- Oddziaływanie neutrin elektronowych z elektronami materii powoduje pojawienie się potencjału, zależnego od lokalnej gęstości elektronów

$$A = \pm 2\sqrt{2}G_F \cdot E \cdot n_e$$

- Ma to wpływ na prawdopodobieństwo oscylacji, tzn. niezależnie od fazy łamania CP

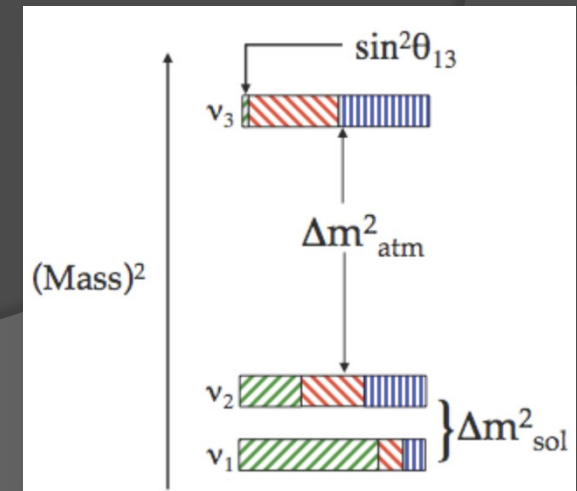
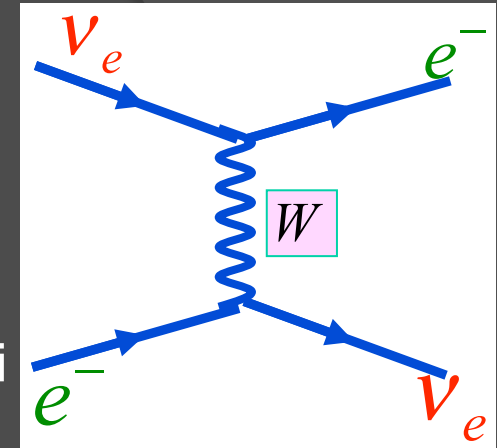
$$P(\nu_\alpha \rightarrow \nu_\beta) - P(\bar{\nu}_\alpha \rightarrow \bar{\nu}_\beta) \neq 0$$

- Dodatkowo może pojawić się efekt rezonansowy, gdy

$$\Delta m^2 \simeq A \quad \Leftrightarrow \quad E_{\text{res}}^{\text{Earth}} = 6 - 8 \text{ GeV}$$

- Mamy wtedy czułość na absolutną skalę mas – hierarchia!

	ν	$\bar{\nu}$
$\Delta m^2 > 0$	MSW	-
$\Delta m^2 < 0$	-	MSW

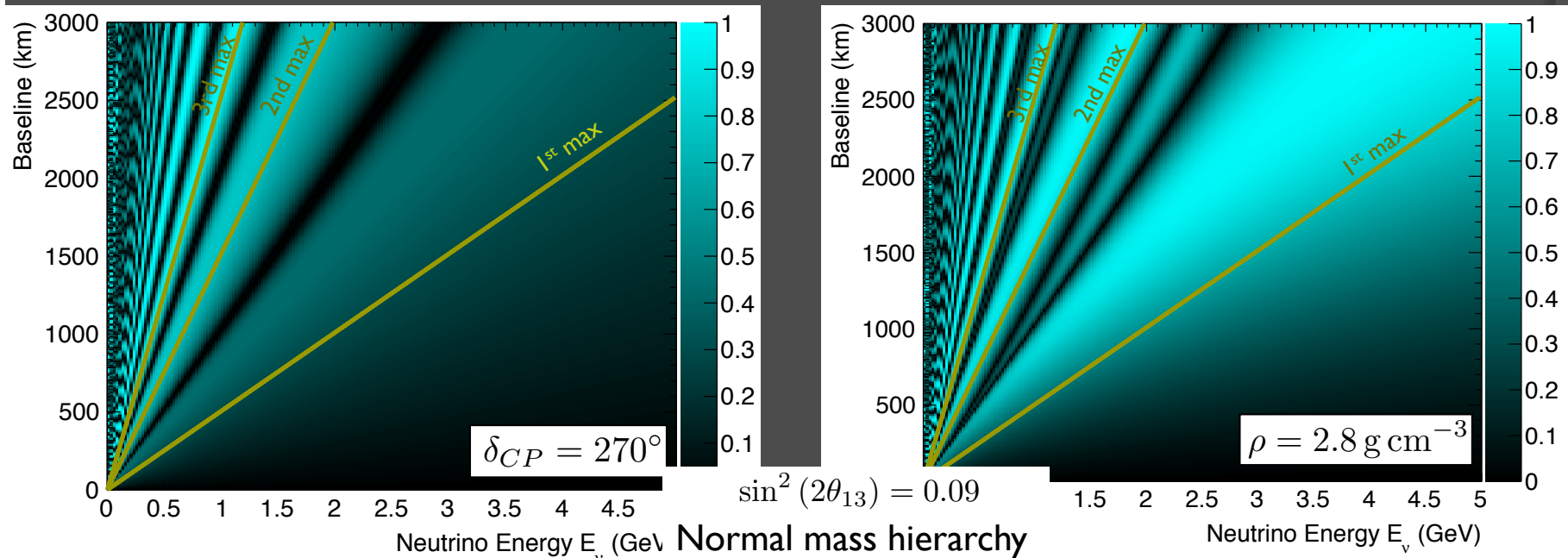
CPV vs. efekty materii

- Efekty materii dominują w 1. maksimum, łamanie CP w dalszych
- Aby rozsupłać te efekty potrzeba pomiaru w wielu maksimach
- Potrzebne długie bazy, wiązki o szerokim spektrum

$$E_{\nu}^{2nd\ max} \gtrsim 0.5\ \text{GeV} \implies L \gtrsim 1000\ \text{km}$$

$$\mathcal{A}_{CP}^{vac}(\delta_{CP}) \equiv abs \left(\frac{P^{vac}(\nu) - P^{vac}(\bar{\nu})}{P^{vac}(\nu) + P^{vac}(\bar{\nu})} \right)$$

$$\mathcal{A}_{CP}(\rho) \equiv abs \left(\frac{P^{mat}(\nu) - P^{mat}(\bar{\nu})}{P^{mat}(\nu) + P^{mat}(\bar{\nu})} \right)$$

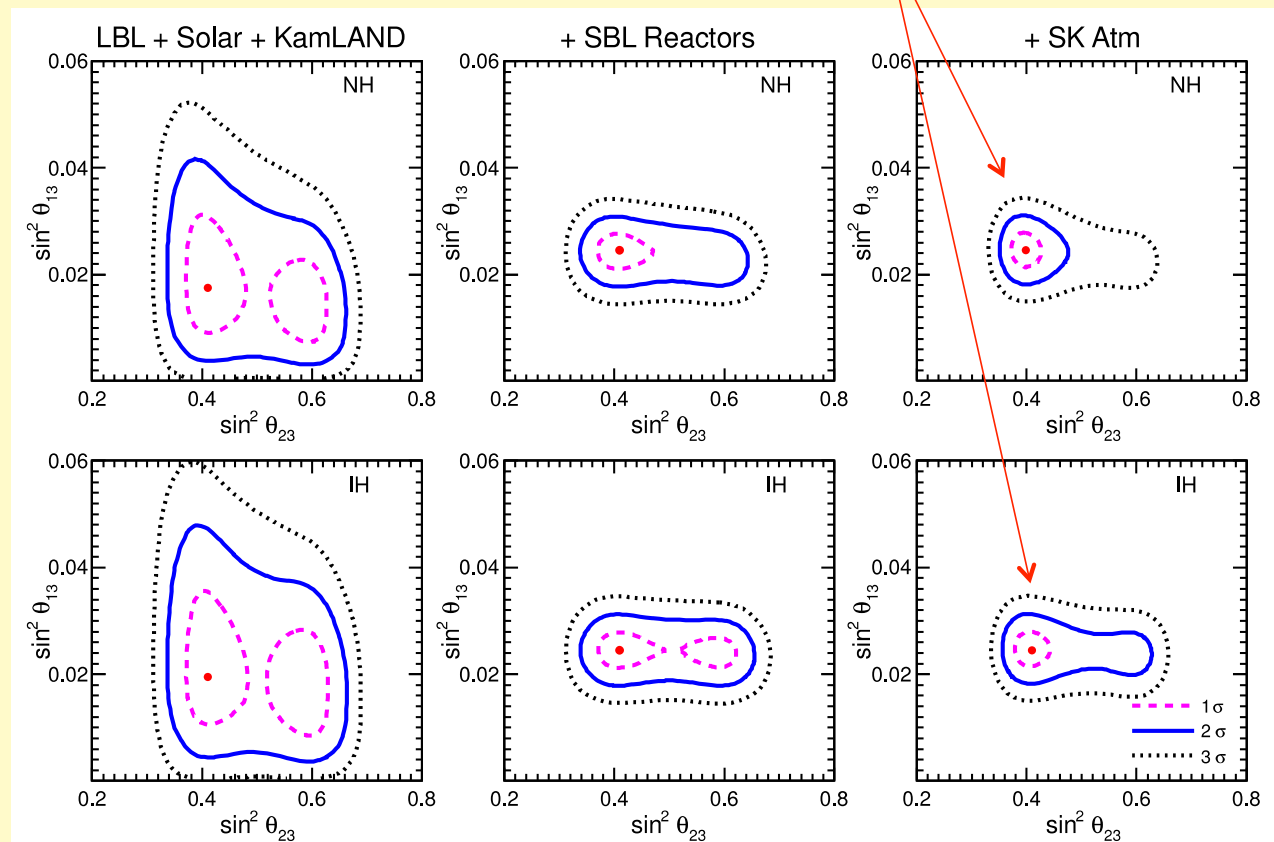

Nasza bieżąca wiedza o fizyce oscylacji neutrin

Adding SK atm data, the preference for θ_{23} in the 1st octant is clearly corroborated

normal hierarchy

inverted hierarchy

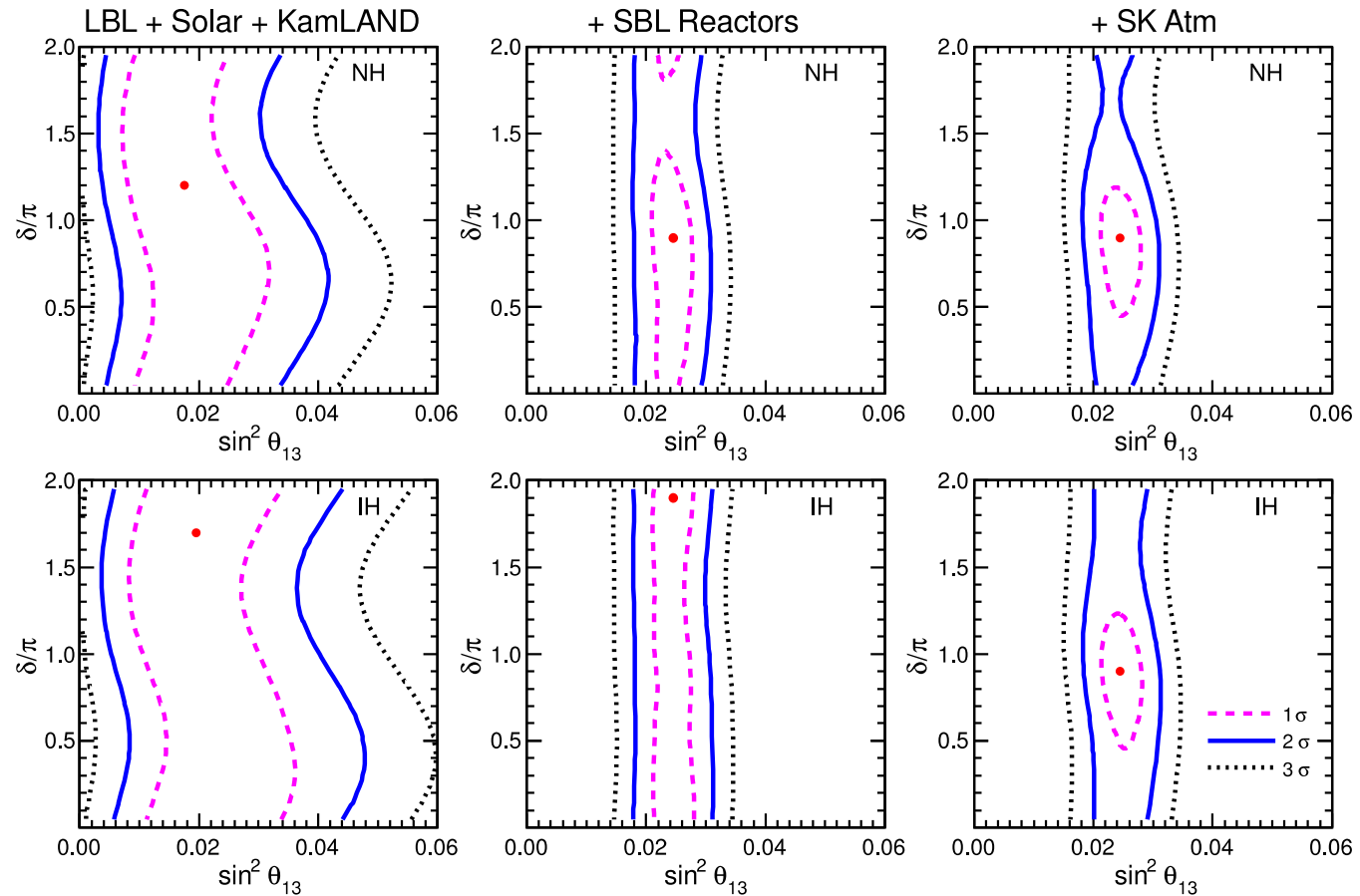

Note: overall goodness of fit very similar in NH and IH. No hint about hierarchy yet...

Nasza bieżąca wiedza o fizyce oscylacji neutrin

normal hierarchy

inverted hierarchy

We find a $\sim 1\sigma$ preference for $\theta \sim \pi$ as in the early analysis of [hep-ph/0506083](https://arxiv.org/abs/hep-ph/0506083).

Sensitivity to oscillations

$$P(\nu_\alpha \rightarrow \nu_\beta) = \sin^2 2\theta \sin^2 \left(\frac{1.27 \Delta m^2 L}{E_\nu} \right)$$

	E_ν (MeV)	L (m)	Δm^2 (eV ²)
Supernovae	<100	>10 ¹⁹	10 ⁻¹⁹ - 10 ⁻²⁰
Solar	<14	10 ¹¹	10 ⁻¹⁰
Atmospheric	>100	10 ⁴ - 10 ⁷	10 ⁻⁴
Reactor	<10	<10 ⁶	10 ⁻⁵
Accelerator with short baseline	>100	10 ³	10 ⁻¹
Accelerator with long baseline	>100	<10 ⁶	10 ⁻³

The $\nu_\mu \rightarrow \nu_e$ appearance probability can be written using MNS matrix element as [18]

$$\begin{aligned}
P(\nu_\mu \rightarrow \nu_e) = & 4C_{13}^2 S_{13}^2 S_{23}^2 \sin^2 \Phi_{31} \\
& + 8C_{13}^2 S_{12} S_{13} S_{23} (C_{12} C_{23} \cos \delta - S_{12} S_{13} S_{23}) \cos \Phi_{32} \cdot \sin \Phi_{31} \cdot \sin \Phi_{21} \\
& - 8C_{13}^2 C_{12} C_{23} S_{12} S_{13} S_{23} \sin \delta \sin \Phi_{32} \cdot \sin \Phi_{31} \cdot \sin \Phi_{21} \\
& + 4S_{12}^2 C_{13}^2 (C_{12}^2 C_{23}^2 + S_{12}^2 S_{23}^2 S_{13}^2 - 2C_{12} C_{23} S_{12} S_{23} S_{13} \cos \delta) \sin^2 \Phi_{21} \\
& - 8C_{13}^2 S_{13}^2 S_{23}^2 (1 - 2S_{13}^2) \frac{aL}{4E_\nu} \cos \Phi_{32} \sin \Phi_{31}. \tag{14}
\end{aligned}$$

The first term has the largest contribution. The second $\cos \delta$ term is generated by the CP phase δ but is CP conserving. The third $\sin \delta$ term violates CP. The fourth term, which is the solar neutrino term, is suppressed by $\sin^2 \frac{\Delta m_{21}^2 L}{4E_\nu}$. The matter effect is characterized by

$$a = 2\sqrt{2}G_F n_e E_\nu = 7.6 \times 10^{-5} \rho [g/cm^3] E_\nu [GeV] \quad [eV^2], \tag{15}$$

where G_F is the Fermi constant, n_e is the electron density and ρ is the earth density. The probability $P(\bar{\nu}_\mu \rightarrow \bar{\nu}_e)$ is obtained by the replacing $a \rightarrow -a$ and $\delta \rightarrow -\delta$ in eq. (14). As seen in eq. (15) the matter effect is proportional to neutrino energy, so the lower the energy, the smaller the effect is. The CP asymmetry in the absence of the matter effect is calculated as

$$A_{CP} = \frac{P(\nu_\mu \rightarrow \nu_e) - P(\bar{\nu}_\mu \rightarrow \bar{\nu}_e)}{P(\nu_\mu \rightarrow \nu_e) + P(\bar{\nu}_\mu \rightarrow \bar{\nu}_e)} \simeq \frac{\Delta m_{12}^2 L}{4E_\nu} \cdot \frac{\sin 2\theta_{12}}{\sin \theta_{13}} \cdot \sin \delta \tag{16}$$

Because θ_{13} is small, the CP asymmetry can be large, especially for small E_ν .